

ingediend op **15** (2022-2023) – Nr. 7-A
1 december 2022 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur,
Gelijke Kansen en Inburgering
uitgebracht door Paul Van Miert en Katrien Partyka
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet
houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2023

Documenten in het dossier:

- 15** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2 t.e.m. 6: Amendementen
- 14** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 13** (2022-2023) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-L, M, N** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 12-A** (2021-2022) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over
de begroting
- 16** (2022-2023) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2022-2023) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 1466** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

Samenstelling van de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering:

Voorzitter: Kris Van Dijck.

Vaste leden:

Maaïke De Vreese, Nadia Sminate, Annabel Tavernier, Kris Van Dijck, Paul Van Miert;

Yves Buysse, Chris Janssens, Sam Van Rooy;

Katrien Partyka, Brecht Warnez;

Tom Ongena, Bart Tommelein;

Staf Aerts, An Moerenhout;

Maxim Veys.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Bert Maertens, Freya Perdaens, Elke Sleurs;

Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Kristof Slagmulder;

Koen Van den Heuvel, Hilâl Yalçın;

Stephanie D'Hose, Emmily Talpe;

Celia Groothedde, Jeremie Vaneeckhout;

Kurt De Loor.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

I.	Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen	5
1.	Toelichting door minister Bart Somers	5
1.1.	Klimaat – Lokaal Energie- en Klimaatpact	5
1.2.	Relanceplan (lokale) veerkracht	5
1.3.	Transparant overheidslandschap	6
1.4.	Meer bestuurskracht voor lokale besturen	6
1.5.	Volwaardige participatie aan lokale democratie	7
1.6.	Duurzame en transparante financiën	7
1.7.	Duurzaam samenleven in steden en gemeenten	7
1.8.	Innovatieve en slimme steden en gemeenten	8
1.9.	Kwaliteitsvolle organisatie en risicobeheersing	8
2.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	9
2.1.	Tussenkomsst van Paul Van Miert	9
2.2.	Tussenkomsst van Yves Buysse	10
2.3.	Tussenkomsst van Katrien Partyka	11
2.4.	Tussenkomsst van Tom Ongena	12
2.5.	Tussenkomsst van Kurt De Loor	12
2.6.	Tussenkomsst van Nadia Sminate	15
3.	Antwoorden van de minister	15
3.1.	Lokaal Energie- en Klimaatpact	15
3.2.	Vlaams Armoedebestrijdingsplan	15
3.3.	Relancemaatregelen fietspaden en zomerscholen	15
3.4.	Regiovorming	16
3.5.	Commissie Decentralisatie	17
3.6.	Fusies van gemeenten	18
3.7.	Rechtspositieregeling	19
3.8.	Lokale en provinciale verkiezingen in oktober 2024	19
3.9.	Versterken van de gemeenteraad	20
3.10.	Lokale financiën	20
3.11.	Evaluatie van de beleids- en beheerscyclus	21
3.12.	Geplande aanpassingen aan fiscale bevoegdheden van notarissen	22
3.13.	Gemeenten zonder gemeentehuis	22
3.14.	Gemeente- en stadsmonitor	22
3.15.	Lokale geloofsgemeenschappen	23
3.16.	Rol van lokale besturen bij de preventie van gewelddadige radicalisering	23
3.17.	Stedenbeleid	24
3.18.	Deelname aan Europese en internationale netwerken.	24
3.19.	Lerend netwerk in het kader van het Stedenbeleid	24
3.20.	Audit lokale besturen	25

4.	Replieken van de commissieleden	25
5.	Aanvullende antwoorden van minister Bart Somers	27
II.	Samenleven	29
1.	Toelichting door minister Bart Somers	29
1.1.	Gedeelde samenleving	29
1.2.	Inburgering	30
1.3.	Gelijke Kansen	30
1.4.	Integratie/samenleven.....	31
2.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	32
2.1.	Tussenkomsst van Nadia Sminate	32
2.2.	Tussenkomsst van Sam Van Rooy	32
2.3.	Tussenkomsst van Katrien Partyka	34
2.4.	Tussenkomsst van Tom Ongena	35
2.5.	Tussenkomsst van Kurt De Loor	36
3.	Antwoorden van de minister.....	37
3.1.	Inburgering	37
3.2.	Integratie	39
3.3.	Vlaams Mensenrechteninstituut	40
3.4.	Gelijke kansen.....	41
3.5.	Plan Samenleven	44
3.6.	Algemene vragen.....	44
4.	Replieken van de commissieleden	45
5.	Aanvullende antwoorden van de minister	46
III.	Hr en Vlaamse Audit.....	47
1.	Toelichting door minister Bart Somers	47
1.1.	Arbeidsvoorwaarden voor alle personeelsleden	47
1.2.	De juiste persoon op de juiste plaats	48
2.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	48
2.1.	Tussenkomsst van Tom Ongena	48
2.2.	Tussenkomsst van Kris Van Dijck	48
2.3.	Tussenkomsst van Kurt De Loor	48
2.4.	Tussenkomsst van Paul Van Miert.....	49
3.	Antwoorden van de minister.....	49
4.	Replieken van de commissieleden	51
5.	Aanvullende antwoorden van de minister	51
IV.	Indicatieve stemming	51
	Gebruikte afkortingen.....	52
	Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering besprak op 8 en 15 november 2022 het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023. Dit ontwerp van decreet werd besproken in samenhang met het ontwerp van programmadecreet bij de begroting 2023, meer bepaald hoofdstuk 4. Kancelarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie (afdeling 2 tot en met 5) en hoofdstuk 9. Inwerkingtreding (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466/1).

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Audit Lokale Besturen

1. Toelichting door minister Bart Somers

1.1. Klimaat – Lokaal Energie- en Klimaatpact

Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, zegt dat er het afgelopen jaar grote stappen vooruit werden gezet wat betreft de klimaatambities van de lokale besturen. In 2021 werd het Lokaal Energie- en Klimaatpact 1.0 gelanceerd. Hiervoor werd 10 miljoen euro recurrent uitgetrokken, alsook jaarlijks een te bepalen deel van het Vlaams Klimaatfonds. Het gaat over wederzijdse tastbare doelstellingen gekoppeld aan het aantal inwoners zodat lokale besturen deze in nauwe samenwerking met hun burgers en bedrijven kunnen realiseren. Gemeenten genieten vertrouwen over hoe ze de middelen inzetten om deze doelen te bereiken, als ze deze doelen onderschrijven via de gemeenteraad en de middelen minstens verdubbelen (50 procent cofinanciering).

Het Europese Fit for 55-plan verstrengt evenwel de doelstellingen voor 2030. Daarom kwam er in juli 2022 ook een LEKP 2.0 met aangescherpte maatregelen, waaronder fossielvrije renovaties, meer laadpunten voor elektrische voertuigen en een verhoogde lat voor energiebesparing en CO₂-reductie in het publieke patrimonium en de eigen vloot. De extra budgetten in dit kader bedragen 8,75 miljoen euro in 2022, 8,75 miljoen euro in 2023 en 5 miljoen euro in 2024. Om de lokale besturen bovendien te ondersteunen in hun antwoord op de hoge energieprijzen, werd beslist om dit LEKP 2.0 verder te versterken, met nieuwe doelstellingen rond het versnellen van wijkrenovaties én het opstarten van energiegemeenschappen met een sociaal oogmerk. De bijkomende financiering hiervoor bedraagt 5 miljoen euro in 2023 en 5 miljoen euro in 2024.

De lokale besturen worden ook ondersteund om de opvolging van de doelstellingen te faciliteren door de verdere uitbouw van het Lokaal Klimaatpactportaal. Het is de bedoeling om drempels weg te werken, in eerste instantie via een drempelnota, maar later ook via werkplatforms die de nodige expertise samenbrengen. Een wijkrenovatietool wordt opgestart om een aanpak op wijkniveau te voorzien. Een en ander gebeurt in nauwe samenwerking met het expertisenetwerk Netwerk Klimaat van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten.

1.2. Relanceplan (lokale) veerkracht

De minister gaat in op twee relanceprojecten gericht op lokale besturen. Een derde relanceproject zal aan bod komen in het kader van het stedenbeleid.

In totaal wordt 150 miljoen euro geïnvesteerd in lokale fietsinfrastructuur. Vanuit Vlaanderen wordt voor elke lokale 2 euro 1 euro bijgelegd, zodat er potentieel 450

miljoen euro beschikbaar is voor lokale fietsinfrastructuur. Tot 15 oktober konden gemeenten hun projecten aanmelden, terwijl de provincies tot 15 november 2022 de tijd hebben. De uitvoering van de projecten staat gepland in 2023 en de jaren nadien.

Daarnaast trekt de minister in 2023 opnieuw middelen uit voor de organisatie van zomerscholen. Een zomerschool is erop gericht een aanbod op maat aan te bieden om leerachterstand bij kinderen en jongeren te voorkomen of te verhelpen. In juni 2022 werd dit initiatief decretaal verankerd, zodat de zomerscholen jaarlijks georganiseerd en gesubsidieerd kunnen worden. De minister voorziet hiervoor opnieuw 5 miljoen euro, net zoals zijn collega bevoegd voor Onderwijs, zodat het opnieuw om een totaalbedrag van 10 miljoen euro in 2023 gaat.

1.3. Transparant overheidslandschap

De minister heeft de ambitie om te evolueren naar een transparant overheidslandschap. De regiovorming, als overlegmodel met de burgemeesters als spilfiguren, maakt daar een essentieel onderdeel van uit. Op 14 oktober 2022 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van Regiodecreet definitief goed. Het wordt later deze maand besproken in deze commissie (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1466).

In 2023 wordt ook werk gemaakt van een verzameldecreet en/of besluit waarin aanpassingen van de sectorregelgeving gebundeld kunnen worden die niet in een sectorspecifiek regelgevingstraject vallen.

Daarnaast blijft ook in 2023 de ondersteuning van de gemeenten en regio's door het Labo Regiovorming van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) verder lopen.

1.4. Meer bestuurskracht voor lokale besturen

Naast een kaderstellende Vlaamse overheid, plaatst het regeerakkoord sterke lokale besturen centraal. De COVID-19-pandemie en ook de Oekraïne-crisis bewezen hoe sterk de lokale besturen zijn. Het vergroten van hun bestuurskracht en hun beleidsautonomie blijft dan ook in 2023 op de agenda staan. Samen met zijn collega-ministers binnen de Vlaamse Regering en de lokale besturen zal de minister het komende jaar blijven streven naar manieren om de beleidsvrijheid, het bevoegdhedenpakket en de daarbij horende financiële middelen voor de lokale besturen te verhogen.

Een uitermate belangrijk middel om bestuurskracht te vergroten, zijn de gemeentelijke fusies. Intussen zijn zeven officiële fusietrajecten gestart (Bilzen en Hoeselt; Tongeren en Borgloon; Ham en Tessengerlo; Antwerpen en Borsbeek; Lochristi en Wachtebeke; Lokeren en Moerbeke; Beveren, Kruibeke en Zwijndrecht). De minister hoopt dat er nog vele zullen volgen en beklemtoont nogmaals de stimulerende maatregel van schuldovername die de Vlaamse Regering voorziet. Daarnaast zijn er de ondersteunende maatregelen van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), onder meer het fusiedraaiboek.

Wat de regelgeving betreft, mag in 2023 onder andere een wijziging en actualisering van de regelgeving over de begraafplaatsen en lijkbezorging worden verwacht.

Begin 2023 zullen de lokale besturen aan de slag kunnen gaan met het nieuwe kaderbesluit Rechtspositieregeling, dat gebaseerd is op de principes van een modern hr-beleid. De nodige ondersteuning van lokale besturen wordt voorzien door voorbeeldbepalingen aan te reiken, alsook praktijkvoorbeelden uit te wisselen.

1.5. Volwaardige participatie aan lokale democratie

De voorbereidingen van de lokale verkiezingen in oktober 2024 schakelen in 2023 een versnelling hoger. Het gaat over de wijziging van de kiesregelgeving op basis van de evaluatie van de vorige verkiezingen en de visienota die de Vlaamse Regering hierover heeft goedgekeurd; de digitalisering van de aangifte van de verkiezingsuitgaven, alsook de indiening van de voordrachtsakten; het uitwerken van een actieplan Iedereen Kiest rond het toegankelijk maken van de lokale verkiezingen voor iedereen.

De lokale besturen worden in hun rol van laboratoria van burgerparticipatie in 2023 verder ondersteund. De VVSG zal een voorstel indienen voor een vervolgtraject op het Labo lokale burgerparticipatie, met de focus op twee sporen: innovatieve burgerparticipatie en het verder uitrollen van gestarte experimenten rond het 'right to challenge'.

1.6. Duurzame en transparante financiën

In 2023 wordt verder ingezet op een sterke basisfinanciering van de lokale besturen via de algemene financieringsstromen, inclusief de jaarlijkse indexatie van het Gemeentefonds (in 2023 bedraagt de hoofdotatie van het Gemeentefonds 3,068 miljard euro). De minister verwijst ook naar de compensatie die voorzien is voor de verminderde Fluviusdividenden (145 miljoen euro over vijf jaar, waarvan 38 miljoen euro in 2023) en de bijkomende financiële ondersteuning omwille van de inflatie en de energiecrisis (370 miljoen euro over drie jaar, waarvan 95 miljoen euro in 2023). Ook aan OCMW's worden tot en met 2024 extra middelen toegekend ter versterking van de capaciteit om aan de vragen ten gevolge van de energiecrisis tegemoet te komen (19 miljoen euro over drie jaar, waarvan 8,5 miljoen euro in 2023).

Waar nodig wordt de basisfinanciering bovendien aangevuld met gerichte subsidies, zoals hierboven al vermeld rond klimaat, fietspaden enzovoort. Verder zet de minister samen met zijn collega-minister van Omgeving een Lokaal Bouwshifffonds op dat in 2023 zal worden gespijsd met 95 miljoen euro vanuit het Vlaams Klimaatfonds. De bedoeling is om de lokale besturen financieel te ondersteunen voor de nieuwe planschaderegeling ten gevolge van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Zo kan de open ruimte maximaal gevrijwaard blijven.

Op dit ogenblik voert het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing een evaluatie uit van het Gemeentefonds om te bekijken in welke mate een herziening of bijstelling van de verdelingsmechanismen nodig of wenselijk is.

Om erover te waken dat de financiën transparant blijven, worden de regelgeving en documenten eigen aan de beleids- en beheerscyclus geëvalueerd. In 2023 zullen de resultaten van het onderzoek van TriFinance worden omgezet in concrete maatregelen die de leesbaarheid en bruikbaarheid van de BBC-rapporten voor de gemeenteraadsleden kunnen verbeteren.

1.7. Duurzaam samenleven in steden en gemeenten

Het nieuwe Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen van 22 oktober 2021 is intussen in werking getreden en de nodige uitvoeringsbesluiten zijn voorzien. Vanaf 2023 zal een verkorte erkenningsprocedure mogelijk zijn voor lokale geloofsgemeenschappen die aan de erkenningsvoorwaarden voldoen en beschikken over een positief veiligheidsadvies. Ook niet-erkende lokale geloofsgemeenschappen zullen worden geïnformeerd over het erkenningstraject van vier jaar. De Informatie- en Screeningsdienst werd opgericht en zal de nodige informatie- en uitwisselingsakkoorden sluiten om zijn taken te kunnen uitoefenen.

Volgend jaar worden de elf wijkverbeteringscontracten die geselecteerd werden met de oproep van 2021, verder uitgevoerd.

In 2023 ondersteunt de minister ook ten volle de gemeenten die inzetten op de herbestemming van niet-beschermde kerken die niet meer noodzakelijk zijn voor erediensten. Het desbetreffende wijzigingsdecreet dat dit zal faciliteren, werd onlangs in verenigde commissies met minister Diependaele besproken en zal op 9 november 2022 ter stemming worden voorgelegd in de plenaire vergadering van dit parlement.

Om duurzaam te kunnen samenleven, moet men ook aandacht hebben voor de gevaren van radicalisering. Met het oog daarop keurde de Vlaamse Regering in mei 2021 het Actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie goed. Nog voor het einde van 2022 kan de voortgang van dit plan worden besproken in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering.

1.8. Innovatieve en slimme steden en gemeenten

De minister zal in 2023 een nieuwe oproep voor innovatieve stadsvernieuwingsprojecten lanceren.

Binnen het Smart Flandersprogramma ondersteunt hij het smartcitybeleid van de steden. Er wordt verder gebouwd op het Open Data Charter en ingezet op de verdere ontwikkeling van de Vlaamse Open City Architectuur. Men zou dit kunnen vergelijken met een bouwplan voor de digitale stad van morgen.

Met het relanceproject Gemeente zonder gemeentehuis ondersteunt Vlaanderen lokale besturen die hun dienstverlening en werking klantgericht versterken door middel van digitalisering. Het gaat over zeven oproepen die hebben geleid tot tientallen projecten (totaal: 35 miljoen euro). De laatste oproepen worden nu beoordeeld door de jury en zullen binnenkort worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. In totaal hebben 259 besturen (86 procent) deelgenomen aan één of meerdere oproepen. De uitvoering van de projecten zal in 2023 verder worden ondersteund.

In 2023 zal de grootschalige burgerbevraging van de Gemeente-Stadsmonitor (editie 2024) worden uitgevoerd. Voor lokale besturen is die monitor een onmisbaar instrument voor een kennisgedreven lokaal beleid.

Hierbij aansluitend zal ABB in 2023 een makkelijk doorzoekbare besluitendatabank realiseren, niet enkel voor de lokale besturen en Vlaamse entiteiten maar ook voor het ruime publiek.

1.9. Kwaliteitsvolle organisatie en risicobeheersing

Hierboven haalde de minister de acties en ondersteuningsmaatregelen aan om van de lokale besturen nog sterkere besturen te maken met de nodige beleidsvrijheid en de nodige middelen om hun beleid vorm te geven. Maar die vrijheid en, nog belangrijker, het vertrouwen van de burger moeten worden verdiend. Dit kan door een sterke organisatiebeheersing. Audit Vlaanderen neemt door middel van audits de organisatiebeheersing van de lokale besturen onder de loep en ondersteunt hen om deze te verbeteren. De concrete auditplanning voor 2023 wordt door het auditcomité goedgekeurd.

In 2023 wil de minister verder de focus leggen op de aspecten van transparantie en kennisdeling. Auditrapporten leveren een belangrijk inzicht in de sterke en verbeterpunten van de werking van lokale besturen. Er wordt dan ook verder ingezet

op de ontsluiting van de goede praktijken en globale rapporten van audits zodat elk lokaal bestuur hiermee aan de slag kan.

Om de transparantie van de auditrapporten te vergroten, werd het principe van de actieve openbaarheid van de auditrapporten verplicht.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkost van Paul Van Miert

Paul Van Miert start met te verwijzen naar de relancemaatregelen en de investeringen in fietspaden. De minister geeft aan dat hiervoor maximaal 150 miljoen euro wordt uitgetrokken. In welke mate hebben gemeenten hiervan gebruikgemaakt en hoeveel resteert nog van dat bedrag?

Over de zomerscholen vraagt de spreker hoeveel gemeenten daarvan gebruikmaken. Is er een verband tussen het aantal nieuwkomers en de organisatie van zomerscholen?

Er wordt van onderuit ingezet op regiovorming. Tegelijk wordt er met het federale niveau overlegd en loopt de dialoog met andere partners over de regionale afbakeningen. Welke thema's zal de minister aan bod laten komen tijdens die overlegmomenten? Zal het onder andere gaan over de herschikking van de politie- en hulpverleningszones?

Wat betreft de fusies van gemeenten, vraagt de spreker of de minister denkt dat het minimumaantal van 20.000 inwoners om te kunnen genieten van schuldovername een rem vormt op potentiële fusies.

Een modern personeelsbeleid bij lokale besturen is van groot belang. Op 20 mei 2022 werd de nieuwe rechtspositieregeling goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Kan de minister een stand van zaken daaromtrent geven?

In 2024 worden alweer lokale verkiezingen georganiseerd. In de vorige legislatuur dienden de meerderheidspartijen een voorstel van resolutie (*Parl.St. VI.Parl. 2018-19, nr. 1903/1-3*) in over de digitalisering van de aangiftes van de verkiezingsuitgaven. Houdt de minister rekening met de inhoud van die resolutie in de plannen over de digitalisering van die aangiftes?

Voor de lokale bouwshift wordt 95 miljoen euro voorzien om de lokale besturen financieel te ondersteunen bij planschaderegelingen. Op basis van welke criteria zal de minister die middelen verdelen?

Verder maakt men van de BBC het kader voor het strategische en financiële beleid voor de geconsolideerde lokale sector. Daardoor worden de jaarrekeningen en de meerjarenplannen van alle entiteiten waarmee wordt samengewerkt mee opgenomen. Vallen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden hier ook onder?

Er wordt ingezet op de modernisering van de regels voor de vestiging en de invordering van de gemeentelijke en provinciale belastingen. Daarbij zal rekening worden gehouden met de samensmelting van de lokale diensten en worden fiscale bevoegdheden en plichten van notarissen herbekeken. Wat wordt daarmee bedoeld?

Het pilootproject over de beleidsondersteunende monitoren werd in 2022 uitgerold. Samen met een externe partner worden veertien steden en gemeenten ondersteund in het maken van de vertaalslag van de data uit het portaal en de

stadsmonitor naar hun beleid. Op basis van welke criteria werden deze gemeenten geselecteerd? Kan de minister die vertaalslag verduidelijken?

In samenwerking met de VVSG wordt ingezet op het vergroten van de kennis over Europese subsidieprogramma's bij de lokale besturen. In welke mate maken steden en gemeenten nu al gebruik van die subsidieprogramma's? Kan worden aangegeven wat de thematische kennisdelingsmomenten zullen inhouden?

Gedurende een bepaalde periode kunnen kleinere steden ondersteuning krijgen bij het streven naar een kwalitatieve dienstverlening met daaraan gekoppeld een lerend netwerk. Wat begrijpt de minister onder kleine steden? Wat is de rol van de expertentool in dezen?

2.2. Tussenkomsst van Yves Buysse

Yves Buysse geeft aan dat 15 oktober 2022 de deadline was voor het indienen van projecten voor de aanleg van fietspaden. Wat is daarvan het resultaat? Die informatie is namelijk belangrijk voor gemeenten die nog extra plannen hebben in verband met fietspaden en hopen de middelen die nog niet werden toegekend in de eerste ronde alsnog te kunnen gebruiken.

Sommige schepenen van Onderwijs vinden de zomerscholen een goed idee, maar vragen om die middelen het hele schooljaar door tijdens andere vakanties te kunnen aanwenden in de plaats van enkel in de zomer. Hoe worden de zomerscholen geëvalueerd? Wat is het profiel van de deelnemers? Welke trends stelt de minister vast? Wat vindt de minister van het idee van die schepenen?

Over de regiowerking staat in de begrotingstoelichting dat er hinderpalen op het Vlaamse of federale niveau zijn. De Vlaamse en federale overheidsinstanties worden aangesproken om deze hinderpalen samen aan te pakken. Kan de minister meer informatie geven over die hinderpalen en hoe die zullen worden aangepakt?

Verder is er met de federale overheid een dialoog gestart over de afstemming van hun regionale afbakeningen op de referentieregio's. Hoe gebeurt dit concreet?

De Commissie Decentralisatie is een belangrijk aspect uit het Vlaamse regeerakkoord en vormt een belangrijke hefboom. Er is sprake van een eind- en opvolgrapportage aan het Vlaams Parlement, maar niet van een concrete timing. Kan de minister die timing concreet maken?

Over het stimuleren van vrijwillige fusies zegt de spreker dat aan de Federale Regering opnieuw wordt gevraagd een coördinerende minister en een coördinerende administratie aan te stellen. Afstemming is van belang. De spreker geeft het voorbeeld van de gemeente Damme, die een fusie zou overwegen met de stad Brugge, maar op dit ogenblik nog in een politiezone zit met Knokke-Heist. Die laatste wil helemaal niet fuseren. Ontbreekt het enthousiasme op het federale niveau om hieraan mee te werken?

Blijkbaar wachten een aantal kleinere gemeenten op de decretale aanpassing waardoor een fusie onmiddellijk kan worden gekoppeld aan districten. Voorlopig zijn er enkel in Antwerpen districten. Wordt dit geëvalueerd?

Wat betreft de schuldovername bij fusies gaat het op sommige plaatsen niet om het bevorderen van de efficiëntie of een betere dienstverlening, maar heeft men enkel oog voor de financiële kant van de zaak. Zo maakte de schepenen van Financiën van de stad Brugge een tabel op om te zien welke fusie financieel het voordeligst zou zijn. Dit kan toch niet de bedoeling zijn. Is het mogelijk om meer voorwaarden te voorzien zodat het niet alleen een financiële operatie van 50 miljoen euro wordt?

Vanuit syndicale hoek komen vaak negatieve signalen over de nieuwe minimale rechtspositieregeling bij lokale besturen. Hoe verloopt het overleg over de verdere uitrol?

Wat betreft het moderniseren van de regels van de lokale democratie en de voorbereiding van lokale en provinciale verkiezingen zal de minister in 2023, na de adviesfase, het desbetreffende ontwerp van decreet opnieuw aan de Vlaamse Regering voorleggen voor definitieve goedkeuring, waarna het kan worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement voor bespreking en stemming, uiterlijk in oktober 2023. Is dit niet een verlating van de agenda? Er mag namelijk geen ruis meer komen op de timing. Voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen zijn er de parlementsverkiezingen. Daardoor kan men gedurende enkele maanden daarover geen vragen om uitleg meer stellen. Verder is er het risico dat er na de verkiezingen niet snel een nieuwe minister van Binnenlands Bestuur is die eventueel kan bijsturen.

Er is een meerkost van 261.000 euro voor de stopzetting van het samenwerkingsakkoord met andere overheden in verband met digitale toepassingen. Waarop heeft dit betrekking? En vanwaar de meerkost?

Over de opwaardering van de gemeenteraad wordt gesteld dat naast enkele lopende trajecten er ook structureel overleg is over het statuut van de lokale mandatarissen. Gaat dit over de uitvoerende mandaten of ook over de gemeenteraadsleden?

In het kader van de versterking van de gezondheid van de lokale financiën wordt verwezen naar de extra financiële steun die tijdens de coronacrisis werd uitbetaald aan steden en gemeenten. Dat was een goede zaak. Maar wordt de evaluatie gemaakt over de besteding van die middelen? Sommige middelen, zoals bijvoorbeeld die voor het lokale sport-, jeugd- en cultuurbeleid, werden niet geoormerkt. Daardoor deden bepaalde gemeentebesturen een grote voorafname van de middelen vooraleer de verenigingen te steunen die de centen minstens evenzeer nodig hadden. Deelt de minister de mening dat dit moet worden herbekeken?

2.3. Tussenkost van Katrien Partyka

Katrien Partyka stelt dat de lokale besturen de golven breken van de opeenvolgende crisissen. De Vlaamse overheid is daarin een goede bondgenoot. De aanzienlijke stijging van de financiering van het Gemeentefonds met 94 miljoen euro voor de inflatie, 8,5 miljoen euro voor de extra kosten voor de OCMW's, de stijging van de reguliere groeivoet en nog allerlei andere compensaties tonen dat aan. Maar de lokale besturen verdienen een betere structurele financiering. Dat geeft lokale besturen meer zekerheid op lange termijn. De opeenvolgende indexsprongen leiden ook op het lokale niveau tot onhoudbare situaties. Dat noopt tot een nieuwe aanpak van het Gemeentefonds. Hoe kijkt de minister daarnaar?

Ook de taken, de bevoegdheden en de slagkracht van lokale overheden zijn voorwerp van discussie. Hoe ziet de minister de afbakening van lokale besturen? Welke bevoegdheid hoort waar thuis? Wat is de stand van zaken in de commissie Decentralisatie?

Een soortgelijk debat loopt ook over de regiovorming. De minister kondigde aan dat er in 2023 een verzameldecreet zal komen om allerlei bepalingen op te nemen. Veel intergemeentelijke samenwerkingen zien hun werkingsgebied anders georiënteerd dan de regio's. Hoe zal de minister daarmee omgaan? Welke ondersteuning zal er worden geboden aan de regio's?

De spreker vraagt naar een stand van zaken van de onderhandelingen over de rechtspositieregeling. Die rechtspositieregeling moet helpen om de uitdagingen op

het vlak van personeel het hoofd te bieden. De minister kondigde aan om een evaluatie te maken over de leesbaarheid van de BBC.

Wat betreft het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen moeten de dossiers voor 15 november 2022 worden ingediend. Hoe staat het daarmee?

Er zijn opnieuw heel wat vrijwillige fusies en de minister kondigt intervisiemomenten aan met de betrokken lokale besturen. Is de minister tevreden over het traject van de vrijwillige fusies en hoe ziet het vervolg eruit?

2.4. Tussenkost van Tom Ongena

Tom Ongena vindt het positief dat de minister blijft inzetten op regiovorming. Er werden al heel wat stappen gezet in de goede richting en de spreker hoopt dat de lokale besturen voldoende zullen worden ondersteund bij de mogelijkheden om samenwerkingsverbanden af te stemmen op de referentieregio's. De regiovorming biedt kansen voor een efficiëntere afstemming en grotere transparantie. Er zal een tussentijdse evaluatie komen van dat proces. Hoe en wanneer zal dat gebeuren?

Er zijn zeven fusietrajecten lopende. Daarnaast zijn er zeker nog fusiemogelijkheden, maar door de naderende gemeenteraadsverkiezingen slinken de kansen op fusies. Zo mag men een jaar voor de verkiezingen geen fusies meer aangaan. 2023 is het laatste jaar waarin eventuele fusieoperaties kunnen worden opgestart. Zal de minister extra initiatieven nemen om lokale besturen alsnog aan te zetten om een fusie op te starten?

De spreker vindt de rechtspositieregeling van de lokale ambtenaren een cruciaal dossier. Veel lokale besturen worden geconfronteerd met de krapte op de arbeidsmarkt en zijn gehandicapt in de zoektocht naar talent omdat ze gebonden zijn aan te strikte en verouderde statuten en regels. De spreker hoopt dat er zal worden gesnoeid in die regels en dat er maximale lokale autonomie komt om een eigen personeelsbeleid te kunnen voeren. Wat is momenteel de stand van zaken? Zal de minister tijdens de gesprekken met de vakorganisaties waken over de maximale lokale autonomie?

Ook decentralisatie is voor de spreker een heel belangrijk dossier. Wanneer mag men vanuit de commissie Decentralisatie de eerste voorstellen verwachten? De minister zegt dat er een studie loopt ter voorbereiding van de nieuwe criteria over de herverdeling van de middelen uit het Gemeentefonds. Daarbij zegt de minister dat dit samen moet gaan met lokale fusies en het overdragen van extra bevoegdheden. Is er naast de commissie Decentralisatie ook nood aan een ruimere denk-oefening over hoe bevoegdheden substantieel kunnen worden doorgeschoven gekoppeld aan het financieringsverhaal?

2.5. Tussenkost van Kurt De Loor

Kurt De Loor haalt aan dat bijna alle Vlaamse gemeenten het LEKP hebben ondertekend. Worden er nog stappen gezet om extra gemeenten te overtuigen om het LEKP te ondertekenen? Want als ze het eerste LEKP niet ondertekenen, is de kans reëel dat ze het tweede LEKP ook niet zullen ondertekenen. Is er zicht op de beweegredenen van de gemeenten die het eerste LEKP niet hebben aangenomen?

Om het LEKP te versterken zegt de minister dat er in 2023 en 2024 telkens 5 miljoen euro wordt voorzien. Hoe wordt dit budget verdeeld?

Het valt de spreker op dat onder de rubriek transversale, horizontale en overkoppelende strategische doelstellingen niets meer terug te vinden is over het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. In 2022 stond dit wel degelijk nog in de

begrotingsdocumenten en waren daar acties aan gekoppeld. Dat ging onder andere over het aanstellen van een medewerker die deskundig is in het uittekenen van een lokaal armoedebestrijdingsbeleid. Waarom is dat verdwenen?

Wat betreft de fietspaden die een onderdeel vormen van de relancemaatregelen konden gemeenten tot 15 oktober 2022 hun projecten aanmelden. De provincies hebben tijd tot 15 november 2022. Hoeveel gemeenten hebben projecten aangemeld? Hoe is de spreiding over heel Vlaanderen? Welke provincies hebben projecten aangemeld? Kan er een update worden gegeven over de realisatie van de projecten die in 2021 werden ondersteund? Hoeveel van de aangemelde projecten werden effectief al opgestart? Voor welk budget werden er subsidies verleend? Is het vrijgemaakte budget al verdeeld? Indien niet, hoeveel geld is er over? Hoe verklaart de minister de onderbenutting? Heeft de minister zicht op de beschikbare middelen bij lokale overheden voor fietsinvesteringen? Zeker in het kader van de coronapandemie en vervolgens de energiecrisis, die bij vele lokale overheden toch voor een put hebben gezorgd, lijkt het toch zinvol om te weten of er bij lokale besturen nog financiële mogelijkheden zijn om in fietsinfrastructuur te investeren.

Lokale besturen die hun samenwerkingsverbanden willen afstemmen op de referentieregio's, kunnen daarvoor een beroep doen op het ondersteuningspakket van het Labo Regiovorming. Hoeveel lokale besturen of samenwerkingsverbanden hebben daar al een beroep op gedaan?

Momenteel lopen er zeven officiële fusietrajecten. Er kunnen er weliswaar nog worden opgestart, maar er moet doordacht te werk worden gegaan. De financiële gevolgen van de coronacrisis en de energiecrisis zullen mogelijk meer gemeenten ertoe aanzetten om een fusie te overwegen of te onderzoeken. Weet de minister of er meer interesse is in fusies omwille van de financiële situatie van lokale besturen? In hoeveel dossiers in het fusieteam van ABB betrokken?

De aanpassing van de rechtspositieregeling zorgt ervoor dat lokale besturen meer kunnen inspelen op lokale noden, maar dat zorgt ook voor heel wat onrust bij de lokale besturen en hun personeel. Sommige lokale besturen hebben moeite om geschikt personeel te vinden, waardoor men bepaalde taken gaat outsourcen aan privébedrijven of consultancybureaus. Dat kan voor sommige taken voor problemen zorgen, zoals bijvoorbeeld de bevoegdheid om vergunningsaanvragen te beoordelen. Een aantal functies binnen de lokale administratie beginnen stilaan een knelpuntberoep te worden, zoals de functie van omgevingsambtenaar. Volgens de spreker ligt de oplossing vooral in het aantrekkelijker maken van de loopbaan bij lokale besturen en in het naar waarde schatten van de expertise van ambtenaren die bij de lokale overheid aan de slag zijn. Tegelijk stelt men vast dat de Vlaamse Regering wil snijden in het statuut van die lokale ambtenaren, onder andere door de afbouw van de statutaire tewerkstelling. Onder het mom van flexibiliteit en lokale autonomie wordt de onafhankelijkheid van de ambtenaar te grabbel gegooid. Lokale besturen hebben nood aan sterke profielen. Om die mensen aan te trekken, moet de overheid hen ook een kwalitatieve job met impact kunnen aanbieden die ze in alle onafhankelijkheid kunnen uitoefenen.

Wat betreft het herwaarderen van de gemeenteraad als hart van de lokale democratie, vindt de spreker het positief dat de initiatieffase van de gemeentelijke volksraadpleging wordt gedigitaliseerd. Uit het advies van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen blijkt dat het niet evident is om de volksraadpleging volledig te digitaliseren, dus ook de stemming zelf, maar het digitaliseren van de initiatieffase is al een eerste stap in de goede richting. Zal de minister nog verder gaan in de digitalisering? Zo ja, welke stappen kunnen worden gezet en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

De minister stelt de gezondheid van de lokale financiën te versterken. Daarvoor wordt een pad uitgestippeld van 2023 tot en met 2025, waarbij jaarlijks ongeveer 100 miljoen euro extra financiële ondersteuning wordt geboden. De spreker is echter van oordeel dat deze legislatuur de geschiedenis zal ingaan als de legislatuur van de opeenvolgende crisissen. Samen met de oplopende inflatie zorgen die voor grote financiële uitdagingen voor lokale besturen. De loon- en pensioenuitgaven stijgen, de energieprijzen exploderen en de investeringsuitgaven verhogen door de duurder materialen. Deze stijgingen worden niet of vertraagd gecompenseerd aan de inkomstenzijde.

De voornaamste fondsen die gemeenten ontvangen, evolueren bovendien niet mee met de inflatie. De jaarlijkse groeivoet van het Gemeentefonds is decretaal verankerd en vastgelegd op 3,5 procent, wat bij de huidige inflatiecijfers dus een reële daling inhoudt. Door de combinatie van deze factoren komen de gemeentefinanciën sterk onder druk te staan. Voor Vooruit is het belangrijk dat steden en gemeenten kunnen blijven investeren in hun lokale economie en infrastructuur. Er moet absoluut worden vermeden dat er sterk wordt geschrapt in die investeringen van de lokale besturen, want die zijn volgens de Confederatie Bouw goed voor meer dan een derde van de publieke investeringen. Heeft de minister zicht op de impact van de bijkomende ondersteuning van 94 miljoen euro op de lokale besturen? Heeft de minister voldoende zicht op hun financiële situatie om te kunnen inschatten of dit zal volstaan? Is er een zicht op besturen die een negatieve autofinancieringsmarge zullen hebben? Kan de vereiste positieve autofinancieringsmarge met een à twee jaar naar achter worden geschoven? Kan de minister toelichten hoe de steun aan de OCMW's, zijnde 8,5 miljoen euro in 2023 en 2024 wordt verdeeld? Zijn er bepaalde vereisten of criteria aan verbonden? Ten slotte vraagt de spreker of de 95 miljoen euro voor het Lokaal Bouwshiffonds recurrent is en hoe de besteding van de middelen zal worden geëvalueerd.

Tegen eind 2022 zullen er zeven oproepen over het project Gemeente zonder gemeentehuis zijn gelanceerd waarbij heel wat lokale besturen betrokken zijn. Hoe ziet de minister die verdere ondersteuning? Voor Vooruit heeft iedere burger recht op dezelfde goede, toegankelijke dienstverlening. Plant de minister nog initiatieven om ook de lokale besturen die zich niet kandidaat hebben gesteld te betrekken in de digitalisering? Heeft de minister zicht op de motieven van lokale besturen om niet deel te nemen aan de oproepen?

Wat betreft het stedenbeleid blijft men inzetten op de steden en hen ondersteunen om de maatschappelijke uitdagingen op korte en middellange termijn aan te pakken. Enkele centrumsteden klagen wel eens dat projectoproepen vaak gepaard gaan met een grote administratieve last ten opzichte van het budget dat er tegenover staat voor hen. Erkent de minister dat de administratieve last soms hoog is? Zal hieraan worden tegemoetgekomen? Heeft de minister een bevraging gedaan bij gemeenten die niet hebben ingetekend op bepaalde oproepen? Zo ja, wat waren de bevindingen en welke lessen worden eruit getrokken?

Voor het herfstreces werd een goede discussie gevoerd over de audits bij lokale besturen, wat leidde tot een concreet voorstel tot gedachtewisseling. Het overgrote deel van de mandatarissen draagt de deontologie wel heel hoog in het vaandel, maar er is duidelijk toch een minderheid die over de schreef gaat. Het is zeker goed dat Audit Vlaanderen bepaalde feiten vaststelt en onder de aandacht brengt. De spreker stelt evenwel vast dat er wordt bespaard op Audit Vlaanderen, ondanks de terechte toegenomen aandacht en alertheid voor eventuele misbruiken. Opnieuw wordt er 208.000 euro bespaard op het personeelsbestand van Audit Vlaanderen, evenals op de werkingskredieten. Kan de minister de besparing toelichten? Wat is hiervan de impact op de werking van Audit Vlaanderen?

2.6. Tussenkomst van Nadia Sminate

Nadia Sminate polst naar de coaching van burgemeesters en hun LIVC R-traject door de VVSG. De spreker hoort graag van de minister wat de eerste ervaringen zijn van de coaches. Daarnaast is er een meer intensieve begeleiding van ongeveer 36 gemeenten. Uit de begrotingsdocumenten maakt de spreker op dat dit nog in een opstartfase zit. Kunnen gemeenten zich hiervoor zelf kandidaat stellen? Indien niet, op basis van welke criteria werden die gemeenten geselecteerd?

3. Antwoorden van de minister

3.1. Lokaal Energie- en Klimaatpact

Minister *Bart Somers* stelt dat er een communicatie wordt uitgestuurd om de gemeenten die LEKP 1.0 nog niet ondertekenden, aan te zetten tot ondertekening. Voor hen is de ondertekenmodule terug opengezet, en zij hebben tot 5 december 2022 de tijd om hierover een gemeenteraadsbeslissing in te dienen.

De motieven van de zeven gemeenten die het pact niet ondertekenden zijn onder meer van praktische aard of er is enige terughoudendheid tegenover de werklast qua monitoring ten opzichte van de grootteorde van de financiële ondersteuning. Ook werd de contextuele haalbaarheid van het pact aangehaald als motief. Het burgemeestersconvenant als gemeentelijk engagement voor klimaatmitigatie en -adaptatie blijft een belangrijke basis, waar 295 gemeenten op intekenden. De minister besluit dat de bestaande principes en de klimaatvisie binnen het LEKP niet in vraag werden gesteld.

De minister werkt samen met ABB aan nieuwe ontwerp teksten om de 5 miljoen euro voor zowel 2023 als 2024 te verzekeren voor alle deelnemende steden en gemeenten. Dit bedrag wordt ingebed in een nieuwe pacttekst met bijkomende ambities om het LEKP 2.0 extra kracht bij te zetten. Hiervoor zullen in 2023 opnieuw een communicatie en ondertekeningsronde volgen, zoals bij LEKP 1.0 en 2.0 het geval was. Deze subsidies kennen dezelfde verdeelsleutel als voor het LEKP 1.0 en 2.0. De verdeling gebeurt voor 80 procent op basis van het aantal inwoners en 20 procent op basis van het aandeel binnen het Gemeentefonds.

3.2. Vlaams Armoedebestrijdingsplan

De minister verwijst naar de actie in het Vlaams Armoedebestrijdingsplan die tot doel heeft om via uitwisseling van lokale medewerkers het lokaal armoedebeleid van deelnemende besturen te versterken. Deze actie werd inderdaad niet opgenomen in de BBT. Vorig jaar werd die wel vermeld in de BBT en er werd toen ook aangegeven dat deze zou doorlopen tot 2024. Zo zal een ervaren medewerker van een bepaalde gemeente of stad een collega van een andere gemeente of stad kunnen helpen om daar een succesvolle armoedeaanpak te introduceren. De VVSG matcht en begeleidt vragende en aanbiedende besturen.

Het aanbiedende bestuur kan hiervoor een projectsubsidie aanvragen. Een eerste projectronde werd dit jaar gelanceerd en loopt af op 16 november 2022. Ook in 2023 maakt de minister hiervoor 150.000 euro vrij, samen met zijn collega-minister bevoegd voor Armoedebestrijding die ook 100.000 euro vrijmaakt.

3.3. Relancemaatregelen fietspaden en zomerscholen

In het kader van het Kopenhagenplan hebben 218 besturen of 73 procent van de gemeenten samen 1278 projecten aangemeld. Het gaat om potentieel 1644 kilometers nieuwe of gerenoveerde fietspaden. Het totaal van de subsidieaanvragen van de lokale besturen bedraagt 199.726.140 euro, of 94.726.140 euro meer dan

het maximaal beschikbare budget van 105 miljoen. Er zal dus geen onderbenutting zijn. De aanmeldingen vertonen in verhouding een gelijkwaardig engagement in alle provincies, maar als men kijkt naar clusters van gemeenten dan stelt men vast dat steden en gemeenten met economische aantrekkingskracht aan kop staan.

Conform de afspraken binnen de Vlaamse Regering kunnen ook provincies nog projecten aanmelden tot 15 november 2022. Alle provincies gaven aan dat ze projecten zullen aanmelden.

Tot nog toe werd voor dertien projecten voor een bedrag van 2.937.242 euro aan subsidie vastgelegd en hiervan werd 2.437.445 euro al effectief uitbetaald. Het engagement om massaal in te tekenen op het Kopenhagenplan toont aan dat lokale besturen nog over voldoende financiële middelen beschikken om te investeren in fietsinfrastructuur.

67 gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie organiseerden in 2022 een zomerschool. Lokale besturen waren hiermee verantwoordelijk voor 64 procent van de bereikte leerlingen. Ten opzichte van 2021 steeg het aantal deelnemers aan de zomerscholen in 2022 met ruim 10 procent of bijna 1000 leerlingen. In 2021 namen 7719 leerlingen deel tegenover 8665 leerlingen in 2022.

De minister lanceerde dit jaar en in 2021 samen met de minister van Onderwijs een opdracht voor een onderzoek naar de zomerscholen, maar hier tekende helaas niemand op in. De focus lag op het nagaan van drempels om zomerscholen te organiseren en om kwetsbare leerlingen te bereiken. Voor volgend jaar wordt nog bekeken of een nieuwe onderzoeksoprop zinvol is.

Een onderzoek naar het verband tussen de organisatie van de zomerscholen en de aanwezigheid van nieuwkomers in de steden en gemeenten is niet evident. Daarvoor zijn de leerlingenaantallen per gemeente nog te beperkt. Organisatoren sturen de deelnemerslijsten en/of profielen van de leerlingen ook niet systematisch door aan de administratie.

De zomerscholen zijn duidelijk een enorm succes. Het toenemende aantal leerlingen is hiervan het beste bewijs. Vorig jaar werden de organisatoren uitgebreid bevestigd. Hieruit bleek een aantal verbeterpunten waaraan dit jaar al werd gewerkt. Zo zijn de zomerscholen intussen decretaal verankerd, hetgeen de organisatoren de zekerheid biedt van een wetgevend kader om ieder jaar zomerscholen te kunnen organiseren.

De minister is er geen voorstander van om de middelen voor zomerscholen ook tijdens het schooljaar in te zetten. Het doel van de zomerscholen is om de leerachterstand tijdens de lange zomervakantie weg te werken, voornamelijk bij kwetsbare leerlingen, en zo te werken aan gelijke onderwijskansen. Tijdens het schooljaar moeten de scholen hun werk kunnen doen en hiervoor vallen zij terug op hun gewone werking en middelen.

3.4. Regiovorming

De minister stelt dat het ontwerp van Regiodecreet op 22 november 2022 zal worden besproken in deze commissie. Bij die gelegenheid zal men verder in de diepte kunnen debatteren over dit onderwerp.

Het ondersteuningspakket van het Labo Regiovorming van de VVSG bestaat uit drie inhoudelijke werkpakketten. Het eerste werkpakket gaat over de regionale doorbraken. Er werden bij twee oproepen in 2021 en 2022 in totaal twaalf projecten geselecteerd, verdeeld over twaalf verschillende regio's. Het tweede werkpakket heeft betrekking op het ontwikkeltraject. Dat traject is gericht op regio's

die nog geen lange traditie van samenwerking hebben. In drie gevallen is inmiddels beslist het traject effectief op te starten. Het derde werkpakket gaat over de afstemming van de bovenlokale samenwerking. Dit pakket richt zich specifiek op het aligneren van samenwerkingsverbanden van alle referentieregio's. Op die manier zijn alle lokale besturen gevat door het ondersteuningspakket dat samen met de VVSG werd ontwikkeld.

Regiovorming werkt volgens het 'pas toe of leg uit'-principe: intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die niet binnen de referentieregio vallen en goede redenen zien om zich niet te conformeren, kunnen een gemotiveerde aanvraag tot tijdelijke of definitieve afwijking van een afstemming op de regiogrenzen indienen. De Vlaamse Regering beoordeelt die aanvraag.

ABB heeft samen met de bevoegde Vlaamse entiteiten in de betrokken beleidsdomeinen een impactanalyse van de Vlaamse samenwerkingsvormen gemaakt. Hierdoor werd een overzicht verkregen van de Vlaamse samenwerkingsvormen die zich zullen afstemmen op de regiogrenzen, en van de hinderpalen voor regiovorming. De hinderpalen situeren zich in de regelgeving, maar ook in de administratieve praktijk. Voorbeelden van hinderpalen zijn het niet op elkaar afgestemd zijn van subsidieperiodes, subsidiekaders die een specifieke rechtsvorm zoals een projectvereniging vereisen of subsidiekaders die schaalvergroting niet stimuleren of belonen maar eerder afremmen. Verschillende sectoradministraties werken hier al aan. Zij hebben ook de optie om in te stappen in een verzameldecreet dat in 2023 zal worden uitgewerkt.

De minister heeft de bevoegde federale ministers (Binnenlandse Zaken, Gezondheidszorg en Justitie) aangesproken over de mogelijkheden tot afstemming van de federale afbakeningen op de regiogrenzen. Het gaat dan om afbakeningen als hulpverleningszones, politiezones, gerechtelijke en bestuurlijke arrondissementen. Minister Annelies Verlinden gaf aan dat ze bottom-upvoorstellen tot afstemming van de federale samenwerkingsverbanden op de referentieregio's positief zal bekijken.

Het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing staat in voor de wetenschappelijke ondersteuning, begeleiding en evaluatie van het project regiovorming. In 2023 zal het steunpunt het project regiovorming evalueren en een aantal aanbevelingen formuleren voor de volgende Vlaamse Regering.

3.5. Commissie Decentralisatie

De minister noemt het lokaal bestuur het bestuur dat het dichtst bij de burger staat, het meest herkenbaar is en het meeste vertrouwen geniet van de burgers. Het is dan ook logisch dat het zwaartepunt van de middelen en bevoegdheden lokaal komt te liggen. Dat principe werd tijdens deze regeerperiode steeds gehanteerd. Zo is een belangrijk deel van de relancemiddelen bij de lokale besturen terechtgekomen, bijvoorbeeld via het Kopenhagenproject of het project Gemeente zonder gemeentehuis.

De commissie Decentralisatie bekijkt hoe men deze regeerperiode bijkomende afspraken kan maken rond verdere decentralisatie van bevoegdheden tussen de Vlaamse Regering en de lokale besturen. Op 17 juni 2022 vond de startvergadering plaats. De decentralisatieagenda, met in totaal 61 te bespreken topics, werd vastgelegd. Deze finale longlist vormt een gesloten lijst en is te vinden op de website van ABB.

De concrete uitwerking van de decentralisatievoorstellen gebeurt in negen inhoudelijke werkgroepen (één per minister). De finale presentatie van de resultaten van de werkzaamheden van de inhoudelijke werkgroepen aan de commissie

Decentralisatie is momenteel voorzien op 29 november 2022. Om deze werkgroepen alle kansen te geven om binnen de vooropgestelde ambitieuze timing tot decentralisatievoorstellen te komen, lijkt het niet opportuun om dit proces te doorkruisen door nu een aantal inhoudelijke voorstellen toe te lichten. Het eindrapport van de commissie Decentralisatie zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering, waarna het voor verdere bespreking aan het Vlaams Parlement zal worden overgemaakt.

3.6. Fusies van gemeenten

Deze Vlaamse Regering koos ervoor het beleid van vrijwillige fusies, waarbij gemeenten zelf hun fusiepartner kiezen, verder te zetten. Toch zijn er enkele verschillen ten opzichte van de vorige legislatuur. Zo onderbouwen bijna alle besturen zelf hun fusiebeslissingen door middel van een voorafgaand bestuurskrachtonderzoek.

De minimale schaalgrootte van 20.000 inwoners is een voorwaarde voor de schuldovername. Een fusie met minder dan 20.000 inwoners is wel degelijk mogelijk, maar wordt financieel niet aangemoedigd. Met de fusiebonus die oploopt naarmate het inwonersaantal van de nieuwe fusiegemeente stijgt, moedigt de Vlaamse Regering vrijwillige fusies met een stad aan, eerder dan fusies rond een stad, de zogenaamde donut- of croissantfusies.

Tijdens de vorige regeerperiode waren er in totaal zeven fusietrajecten. Momenteel staat de teller ook al op zeven, maar gemeenten hebben nog tot 31 december 2023 de tijd om een definitieve beslissing tot fusie te nemen. In alle Vlaamse provincies lopen er fusiegesprekken. Gemeenten die willen fuseren, moeten hun definitieve beslissing tot fusie ten laatste op 31 december 2023 indienen bij de Vlaamse Regering. ABB neemt telkens op vraag en op maat van de lokale besturen een initiatief. Het agentschap is betrokken bij de zeven formeel opgestarte fusietrajecten.

Wat het verdere stimuleringsbeleid betreft, wordt later deze maand in deze commissie ook een ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet over het lokaal bestuur besproken waarin het mogelijk wordt gemaakt om tegelijkertijd met een fusie meteen districten op te richten, indien de nieuwe gemeente meer dan 100.000 inwoners zal tellen. Districtsvorming biedt grotere steden en gemeenten de mogelijkheid om de voordelen van schaalgrootte te laten rijmen met de nabijheid van het lokale bestuur.

In 2011 heeft het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie de districtswerking in Antwerpen en Rotterdam aan een onderzoek onderworpen. Een onderzoek van de Universiteit van Tilburg uit 2015 concludeerde dat Antwerpen een goed werkbaar vorm van binnengemeentelijke decentralisatie heeft gevonden. Met de aanbevelingen uit dit onderzoek heeft de stad Antwerpen de voorbije jaren haar districtsmodel op een aantal punten verbeterd.

Er bestaat geen lineaire link tussen de financiële uitdagingen waar lokale besturen voor staan en fusies. Dat de opeenvolgende crisissen een impact hebben op de financiën en de werking van de lokale besturen staat buiten kijf. Maar gemeenten die momenteel in een fusie stappen, doen dit op basis van een ruimer verhaal van bestuurskracht, ambtelijke capaciteit en impact van de schaal op de lange termijn. Het financiële luik is vaak maar een onderdeel van dit geheel.

De ministers van de Federale Regering werken constructief mee aan het fusievriendelijk maken van de federale regelgeving en administratieve praktijken. Op 1 juni 2022 heeft de minister daarover overlegd met de federale minister van Binnenlandse Zaken Annelies Verlinden. Ze is bereid om op te treden als coördinerend minister. Er mag worden verwacht dat de Federale Regering eerstdaags de formele

beslissing daarover zal nemen en het mandaat geeft aan een Vlaams-federale werkgroep om de impact van de gemeentefusies op de federale materies te onderzoeken.

De minister zegt nog blij te zijn met elke fusieoperatie, maar hij is persoonlijk ook van oordeel dat men de weg van de vrijwilligheid niet kan blijven bewandelen. Hij denkt in de richting van een strakker kader om fusies te bevorderen. Men zal in feite drie zaken tegelijk moeten doen: het herzien van de gemeentefinanciën, doorgedreven fusieoperaties en een doorgedreven decentralisatie van bevoegdheden. Hier zou nog een slim decentralisatiemodel dat efficiënter is dan het huidige districtensysteem, aan kunnen worden toegevoegd. Die zaken samen bieden de mogelijkheid om wezenlijke stappen vooruit te zetten. Dit vormt volgens de minister voor de volgende Vlaamse Regering de grote uitdaging in dit bevoegdheidsdomein. Als gemeenten sterk genoeg zijn om taken en bevoegdheden zelf uit te oefenen, kunnen tussenliggende structuren worden opgedoekt. Door grotere gemeenten kan het aantal deelnemers in samenwerkingsverbanden ook sterk worden vermindert.

3.7. Rechtspositieregeling

De Vlaamse Regering bereikte op donderdag 10 november 2022 een akkoord over een vrijer personeelsbeleid voor de lokale en provinciale besturen. Dit akkoord wordt nu voorgelegd aan de Raad van State. Met respect voor de syndicale regelgeving zijn eind juni 2022 de formele onderhandelingen binnen het comité C1 opgestart met de werkgevers- en werknemersorganisaties en werden deze onderhandelingen beëindigd op 14 oktober 2022 zonder akkoord met de vakbonden.

Het kaderbesluit geeft de besturen de maximale vrijheid om een hr-beleid op maat van het lokaal bestuur te ontwikkelen. Grotere flexibiliteit en meer autonomie moeten ertoe leiden dat de procedures korter en sneller kunnen en dat er een loonhuis kan worden gebouwd op maat van de profielen die men zoekt. Er moeten ook lokale prioriteiten kunnen worden vooropgesteld. Een gemeente kan bijvoorbeeld meer nood hebben aan ruimtelijke planners en wil ze graag beter betalen omdat ze die nu niet vindt. Een andere gemeente met een cultuurhistorisch patrimonium wil graag een prioriteit maken van erfgoed. Op die manier kan men politieke prioriteiten vertalen en aan maatwerk doen in een rechtspositieregeling.

De vakbonden geven aan dat lokale autonomie de politieke willekeur in de hand zou kunnen werken. De minister is het daarmee niet eens. Het is immers steeds de gemeenteraad die de eindverantwoordelijkheid draagt over de lokale rechtspositieregeling. Er is dus een belangrijke democratische en publieke verantwoording voorzien. Besturen kunnen niet zomaar hun gang gaan. Daarnaast blijven de beginselen van behoorlijk bestuur van toepassing.

3.8. Lokale en provinciale verkiezingen in oktober 2024

In het kader van de voorbereiding van de lokale en provinciale verkiezingen is het de hoofddoelstelling om de kiesregelgeving uiterlijk een jaar voor de verkiezingsdag rond te hebben. Om deze timing te halen zal nog in november 2022 een voorontwerp van Kiesdecreet voor eerste principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. De nodige aanpassingen over de digitalisering van de aangifte van de verkiezingsresultaten zijn opgenomen in dit voorontwerp van decreet.

Er werd een vraag gesteld over de meerkost ingevolge de stopzetting van de samenwerking met de andere overheden in het kader van de digitalisering van de aangifte van de verkiezingsuitgaven. De reden hiervoor is het uitblijven van een

beslissing tot samenwerking vanwege de Waalse en de Brusselse overheid. Ook een samenwerking met de federale overheid was niet mogelijk. Vandaar werd beslist om onafhankelijk van de andere overheden te werken. Via het Vlaams raamcontract werd een procedure opgestart om de toepassing te kunnen gebruiken tijdens de eerstvolgende lokale en provinciale verkiezingen.

3.9. Versterken van de gemeenteraad

De minister bevestigt dat de wijziging van de regelgeving over volksraadplegingen zich inderdaad beperkt tot de digitalisering van de initiatieffase van de volksraadpleging, namelijk de handtekeningenverzameling en de indiening van het verzoekschrift. De wijziging van de regelgeving in dit verband wordt binnenkort in deze commissie besproken.

Een systeem van online stemmen, waarbij de deelnemer via het internet zijn of haar stem kan uitbrengen, botst niet alleen op technische obstakels en een bijhorende kostprijs. Er kunnen ook vraagtekens worden geplaatst bij de veiligheid en betrouwbaarheid van zo'n online stelsysteem. De minister zal op dit moment dan ook geen initiatieven nemen met het oog op de digitalisering van het stemmen bij een officiële, gemeentelijke volksraadpleging. Dit neemt niet weg dat het huidige decreetale kader toelaat dat een gemeente andere initiatieven van burgerparticipatie neemt, waarbij het bestuur zelf de modaliteiten kan bepalen, zoals bijvoorbeeld een online burgerbevraging. Een lokaal bestuur kan zich er ook toe engageren het resultaat van een dergelijke bevraging als bindend te beschouwen. De stad Kortrijk bijvoorbeeld organiseert regelmatig digitale bevragingen van de inwoners. Men kan wel vraagtekens plaatsen bij de representativiteit en betrouwbaarheid van dergelijke bevragingen.

In het structureel overleg tussen het kabinet, de VVSG en ABB worden aspecten besproken die van belang zijn voor alle mandatarissen, dus zowel voor uitvoerende als niet-uitvoerende mandatarissen. Dit gaat vooral over technische verduidelijkingen van het statuut met betrekking tot het decreet over het lokaal bestuur, maar er is ook aandacht voor specifieke zaken. Zo kaartte de voorzitter van de gemeenteraad van Leuven de specifieke noden aan van zowel de functie van voorzitter als de rol van vertrouwenspersonen en komt ook de opwaardering van het statuut van lokale mandatarissen aan bod.

3.10. Lokale financiën

De Vlaamse gemeenten ontvangen vanaf 2023 tot en met 2025 jaarlijks een subsidie als extra financiële ondersteuning omwille van de inflatie en de energiecrisis voor een totaal bedrag van 370 miljoen euro. Dat bedrag volstaat wellicht niet om de kosten van de oplopende inflatie bij de lokale besturen te dekken, maar het gaat om een aanzienlijk bedrag op de Vlaamse begroting en ook de gezinnen en ondernemingen lijden onder de ontsprende inflatie en energieprijzen.

De Vlaamse Regering heeft tijdens deze legislatuur al enorme inspanningen geleverd om voor alle gemeenten extra middelen ter beschikking te stellen: de dotatie open ruimte, de responsabiliseringsbijdrage, de compensatie voor het verlies van energiedividenden, de subsidie ter compensatie van het oversijpelings-effect van het VIA 6-akkoord enzovoort. Daarnaast ontvangen de lokale besturen voor de jaren 2022 tot en met 2024 ook nog meer dan 19 miljoen euro aan extra middelen voor de versterking van de capaciteit van de OCMW's. De verdeling van die extra middelen voor de OCMW's voor 2022, 2023 en 2024 gebeurt op basis van het aantal inwoners op 1 januari 2022.

De gemeenten moeten ervoor zorgen dat hun financiën in evenwicht zijn. Dat betekent dat ze geen negatieve autofinancieringsmarge mogen hebben in 2025. Dat

is een strenge voorwaarde, maar men moet erover waken dat de lokale begrotingen in evenwicht blijven. Men mag die evenwichtsvoorwaarde niet loslaten of een of twee jaar achteruit schuiven. Dat houdt een te groot risico in dat besturen de problemen, uitdagingen en schulden doorschuiven naar een volgende coalitie, die dan minder beleidsruimte heeft. Bovendien leidt het bestaan van de autofinancieringsmarge tot soepelere kredietverlening en betere rentevoorzwaarden voor de gemeente, wat niet onbelangrijk is nu de rente terug oploopt. Daarnaast zorgen de indexoverschrijdingen ervoor dat de personeelsuitgaven structureel stijgen. Het tijdelijk loszetten van de autofinancieringsmarge biedt geen duurzaam antwoord op deze structureel verhoogde uitgaven.

De financiering van de bouwshift wordt ondersteund door middelen uit het Klimaatfonds en een op te richten BRV-fonds. De regelgeving over het Bouwshiftfonds moet nog worden opgesteld. Dit zal gebeuren in nauwe samenwerking met minister Zuhail Demir.

Naar aanleiding van de coronapandemie werden zowel extra algemene financieringsmiddelen als specifieke subsidies aan de lokale besturen toegekend. De extra algemene financieringsmiddelen (zoals het noodfonds voor cultuur, jeugd en sport en de middelen voor lokale armoedebestrijding) worden gemonitord op basis van rapporteringscodes in de jaarrekeningen. Die middelen zijn echter niet geoormerkt. De lokalen besturen moeten de besteding van die middelen niet specifiek verantwoorden of moeten daarover niet specifiek rapporteren.

De coronasubsidies (zoals de consumptiebonnen voor kwetsbare gezinnen of de noodopvang van schoolkinderen) zijn wel onderworpen aan specifieke bestedingsvoorwaarden en rapporteringsverplichtingen door lokale besturen.

De minister is het eens met Katrien Partyka dat de algemene financiering van de lokale besturen doorheen de jaren is uitgegroeid tot een echte Vlaamse koterij. Om te vermijden dat men na een aanpassing van het Gemeentefonds binnen een aantal jaren in dezelfde discussie verzeilt, heeft hij een studie besteld bij het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Die moet de aanzet vormen tot een gegronde en wetenschappelijk onderbouwde hervorming van het Gemeentefonds. De conclusies van dit onderzoek worden verwacht eind 2023, begin 2024. Begin volgend jaar (31 januari 2023) zal deze commissie over dit belangrijk thema al van gedachten kunnen wisselen met de onderzoekers.

3.11. Evaluatie van de beleids- en beheerscyclus

In de eerste helft van dit jaar peilde een extern onderzoeksbureau (TriFinance) via verschillende onderzoeksmethoden (survey, diepte-interviews, observatie en focusgroepen) bij gemeenteraadsleden naar de bruikbaarheid en leesbaarheid van de BBC-beleidsrapporten en naar eventuele voorstellen tot verbetering vanuit de praktijk. Het rapport met de resultaten van dat onderzoek is in juni 2022 opgeleverd. Het formuleert op hoofdlijnen enkele beleidsaanbevelingen. Een voorbeeld daarvan is om aan elk beleidsrapport een managementsamenvatting toe te voegen, zodat raadsleden een beter overzicht krijgen van de basisinformatie.

De voorbije maanden werd met het werkveld van de lokale besturen overlegd over de manier waarop de aanbevelingen van de externe onderzoekers kunnen worden omgezet in concrete maatregelen die de leesbaarheid en de bruikbaarheid van de BBC-beleidsrapporten verbeteren. Hierbij worden ook niet-deskundigen betrokken. Financiële deskundigen vinden de huidige BBC wellicht perfect leesbaar, maar dat is niet het geval voor een gemeenteraadslid dat niet over een financiële achtergrond beschikt.

Momenteel verwerkt ABB de resultaten van dat overleg met het werkveld. Op basis van de evaluatie zal de minister nagaan waar het opportuun is om aanpassingsvoorstellen te formuleren voor een bijsturing van de BBC-regelgeving, zodat begin 2023 een voorstel tot aanpassing kan worden voorgelegd.

De idee om in de meerjarenplannen en jaarrekeningen van de gemeenten en OCMW's bijkomende informatie op te nemen over de entiteiten waarmee die besturen samenwerken (de zogenaamde verbonden entiteiten) is niet beperkt tot puur lokale samenwerkingen, maar slaat ook op politie- en hulpverleningszones en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

3.12. Geplande aanpassingen aan fiscale bevoegdheden van notarissen

Een notaris heeft een meldingsplicht tegenover de gemeentelijke en provinciale fiscus. Als hij gelast is met de verkoop, schenking, ruil of de inbreng in een vennootschap van een onroerend goed, moet hij de bevoegde financieel directeurs van de gemeenten en de financiële beheerders van de provincies hierover berichten. Die hebben dan twaalf werkdagen de tijd om schulden die aan het onroerend goed verbonden zijn aan de notaris te betekenen. De wet kent de notaris bevoegdheden toe om die verschuldigde bedragen, indien mogelijk, ten voordele van de fiscus in te vorderen.

De fiscale meldingsplicht van een notaris bij de overdracht van onroerende goederen geldt vandaag alleen ten aanzien van de bevoegde financiële ambtenaren van de gemeente en de provincie waar de eigenaar of de houder van het zakelijk recht gedomicilieerd is of zijn hoofdinzichting heeft. Dat was vroeger anders. Tot het inkomstenjaar 2018 moest de notaris zowel een bericht uitsturen naar de gemeente en provincie waar de verkoper woonde als naar de gemeente en provincie waar het onroerend goed gelegen was. Er zijn nu plannen om de vroegere werkwijze te herstellen. Dit gebeurt in overleg met de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, zodat die haar werking hierop kan afstemmen.

3.13. Gemeenten zonder gemeentehuis

In dit kader is voorzien dat het programmateam zorgt voor een verdere ondersteuning door de projecten op te volgen en mee te begeleiden indien nodig. Hierbij zorgen ze ervoor dat bij knelpunten de besturen worden geholpen om die op te lossen of daartoe de juiste partijen samen te brengen. Dit kan onder andere gaan over digitaliseringsproblemen, planningsproblemen, interbestuurlijke problemen en expertiseproblemen.

86 procent van alle lokale besturen is betrokken bij het indienen van dossiers. De motieven van de niet-betrokken gemeenten zijn de minister niet bekend. Er loopt aan de Universiteit Gent wel een masterproefstudie om die motieven te achterhalen. Daarnaast wordt er gewerkt aan de opschaling van de resultaten. Dit gebeurt onder andere in samenwerking met het initiatief Lokaal Digitaal binnen Digitaal Vlaanderen. Veel van de projecten hebben tot doel of geven aanleiding tot de creatie van nieuwe digitale bouwstenen. Hierdoor wordt veel van de binnen het project Gemeenten zonder gemeentehuis gebouwde toegankelijke dienstverlening beschikbaar voor heel Vlaanderen.

3.14. Gemeente- en stadsmonitor

Het pilootproject Evidencebased lokaal beleid omvatte een workshop rond datage driven beleid voor veertien verschillende lokale besturen. De verdeling hield rekening met een geografische spreiding en differentiatie naar inwonersaantal, waarbij de kleinere gemeenten proportioneel meer werden geselecteerd. Daarnaast bevatte de verdeling een fusiegemeente en kwamen verschillende gradaties van

verstedelijking aan bod. Tijdens een dergelijke workshop leerden lokale besturen de monitortool gebruiken om inzichten uit cijferreeksen te vertalen naar doelstellingen. Op die manier zetten zij de eerste stappen in de richting van een datagebreven beleid.

De minister illustreert het belang van de gemeente- en stadsmonitor aan de hand van twee voorbeelden uit Mechelen. Uit de monitor bleek dat de stad telkens laag scoorde wat bibliotheekappreciatie betreft. Dat leidde tot het zoeken naar een betere locatie voor de bibliotheek die gevonden werd in het Predikherenklooster. Mechelen is een dichtbebouwde centrumstad met weinig groen, zo bleek eveneens uit de stadsmonitor. Vandaar werd een parkenplan ontwikkeld om daaraan tegemoet te komen.

3.15. Lokale geloofsgemeenschappen

Het nieuwe Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen voorziet in een verkorte erkenningsprocedure voor enkel de lokale geloofsgemeenschappen die al een aanvraag hebben ingediend voor 1 juli 2019. De representatieve organen hebben hiervoor tot 15 november 2022 de tijd gekregen. In de loop van deze week zal het definitief aantal ingediende erkenningsaanvragen per eredienst bekend zijn.

De behandelingsprocedure van een ingediende erkenningsaanvraag verloopt in verschillende stappen. Als eerste stap wordt de ontvankelijkheid door ABB beoordeeld. Ten tweede worden voor de ontvankelijk verklaarde erkenningsaanvragen adviezen ingewonnen bij de provincie, de gemeente en de federale minister van Justitie (het veiligheidsadvies van onder andere de Veiligheid van de Staat en OCAD). De Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst verricht ook een uitgebreid onderzoek met plaatsbezoeken bij de lokale geloofsgemeenschap. De Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst maakt tot slot een eindadvies op waarin wordt beoordeeld of een erkenningszoekende geloofsgemeenschap aan de erkenningscriteria voldoet. Op grond van dit eindadvies neemt de minister een eindbeslissing over de erkenningsaanvraag.

Het Erkenningsdecreet voorziet in een behandelingstermijn van elf maanden voor een ontvankelijke erkenningsaanvraag. Gelet op deze termijn zullen de eerste erkenningsbeslissingen gebeuren vanaf maart 2023. Aangezien de behandelingstermijn van elf maanden een termijn van orde is, kan ze indien nodig overschreden worden, bijvoorbeeld wanneer de federale veiligheidsdiensten of de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst meer tijd nodig hebben voor hun onderzoek.

3.16. Rol van lokale besturen bij de preventie van gewelddadige radicalisering

De eerste ervaringen met betrekking tot de ondersteuning van de gemeenten zijn positief. Lokale besturen voelen zich gesteund door het initiatief en zijn blij dat ze met specifieke vragen ergens terecht kunnen. De meeste vragen rond het LIVC R situeren zich vooral in de juridische sfeer of in de operationele werking, en zijn niet zozeer dossiergericht. Het zijn eerder vragen over de meest optimale werking voor een LIVC R-werking, over de ideale samenstelling van de LIVC R of over een goed casemanagement.

Daarnaast voorziet de VVSG een intensief begeleidingstraject voor maximum twaalf LIVC R's van lokale besturen per projectjaar. Het is wel zo dat soms meerdere lokale besturen samen een LIVC R vormen. In die zin bereikt men dus mogelijk nog meer lokale besturen. Voor het projectjaar 2022 begeleidt de VVSG tot nu toe elf LIVC R's waarin in totaal 27 gemeentes vertegenwoordigd zijn.

Na het eerste projectjaar zal de VVSG de kwaliteit en kwantiteit van haar begeleiding evalueren. Het is de bedoeling om in 2023 en 2024 telkens nogmaals twaalf

LIVC R's te begeleiden. Gemeenten kunnen zich dus zeker en vast nog opgeven voor begeleiding. Voor de selectie van de eerste elf LIVC R's hanteerde de VVSG geen echte selectiecriteria. Men gaat daarentegen in gesprek met elk bestuur dat hen contacteert om na te gaan in welke mate er een ondersteuning kan worden geboden. Daarnaast contacteerde de VVSG een aantal lokale besturen proactief op basis van de antwoorden die zij gaven in de recentste ledenbevraging.

3.17. Stedenbeleid

Het Hannah Arendt Instituut maakte naar aanleiding van de 20e verjaardag van het instrument van de stadsvernieuwingsprojecten een evaluatie met een uitgebreid eindrapport als resultaat. Het eindrapport is terug te vinden op de website van het Team Stedenbeleid. Ook de stedelijke actoren werden bij deze oefening betrokken.

In het eindrapport staan heel wat aanbevelingen om het instrument beter te maken. Deze aanbevelingen zullen worden meegenomen naar de toekomstige oproepen. Met de administratie wordt bekeken hoe men de procedure kan verbeteren in functie van de aanbevelingen. Zo wordt bijvoorbeeld een getrapte jurering voorgesteld vanaf de oproep 2023 voor stadsvernieuwingsprojecten. Door gebruik te maken van een vooraanvraag in een eerste stap, kan een serieuze administratieve vereenvoudiging voor de indienende steden worden gerealiseerd.

3.18. Deelname aan Europese en internationale netwerken.

De minister heeft geen zicht op het aantal gemeenten dat gebruikmaakt van Europese subsidieprogramma's. Dit wordt opgevolgd door andere departementen. Het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap, waar ook de VVSG lid van is, kan hierrond nuttige informatie geven.

De thematische kennisdelingsmomenten worden georganiseerd in functie van oproepen naar projecten die vanuit verschillende Europese programma's worden gelanceerd en die vanuit Stedenbeleid gericht onder de aandacht van lokale besturen worden gebracht. In 2022 waren er bijvoorbeeld informatiesessies voor steden rond de EU Mission 100 Climate-Neutral and Smart Cities en het Digital Urban Transitions-partnerschap. Hiervoor werkte men samen met onder andere de VVSG en het Departement Omgeving. Ook in 2023 zal het Team Stedenbeleid hierrond bijkomende ondersteuning bieden, in samenwerking met de andere bevoegde Vlaamse instanties.

3.19. Lerend netwerk in het kader van het Stedenbeleid

Als men in het kader van het Vlaams Stedenbeleid spreekt over de kleine steden, heeft men het in eerste instantie over de 21 provinciale steden. De aanleiding voor de expertenpool die in samenwerking met het Departement Omgeving wordt gelanceerd, is het feit dat provinciale steden sinds enkele jaren uitdagingen kennen rond kwalitatieve verdichting. Waar de centrumsteden kunnen beschikken over sterk en breed uitgeruste stedenbouwkundige diensten met reeds lang opgebouwde expertises, is het onmiskenbaar zo dat het goed regisseren van kwalitatieve verdichtingsprojecten voor kleinere steden een bestuurlijke uitdaging vormt. De expertenpool beoogt dan ook lokale besturen die met deze problematiek te maken krijgen te ondersteunen.

Via het ter beschikking stellen van een pool van omgevingsexperten wil men deze steden kennis, ervaring en expertise over kwalitatieve verdichting laten opdoen en hen ondersteunen in het opnemen van een actieve regie. Om de opgebouwde ervaringen en kennis te valideren, wil men een lerend netwerk opzetten en de opgedane inzichten tussen deze steden delen.

3.20. Audit lokale besturen

De besparingen waarnaar wordt verwezen, betreffen enerzijds een beperkte algemene besparing op apparaatskredieten (vastleggings- en vereffeningskredieten) en anderzijds een correctie van het vereffeningskrediet dat in functie van de geraamde uitvoeringen in 2022 werd verhoogd. Op het aantal koppen personeel wordt niet bespaard. Wel is al langer een stijging merkbaar van het aantal forensische meldingen bij Audit Vlaanderen, wat leidde tot het ontstaan van een wachtlijst voor de behandeling van deze meldingen door Audit Vlaanderen.

Op basis van deze signalen ging de minister de dialoog aan met Audit Vlaanderen en engageerde hij zich om het personeelsbestand van Audit Vlaanderen te verhogen, teneinde tegemoet te komen aan de toegenomen werklust. Dit communiceerde hij al in de commissie Binnenlands Bestuur op 25 oktober 2022. Op dit ogenblik werken er 8,9 vte's op de forensische audits. De minister zou er daar graag twee bijvoegen.

4. Replieken van de commissieleden

Nadia Sminate verwijst naar de oproep aan de lokale besturen met betrekking tot de begeleiding van de LIVC's. Welke communicatie werd er hieromtrent verricht naar de lokale besturen?

De termijn voor de verkorte procedure van de aanvraag tot erkenning van lokale geloofsgemeenschappen loopt af op 15 november 2022. Zijn er aanvragen bij die in feite door het Executief van de Moslims in België (EMB) hadden moeten zijn voorgedragen?

Yves Buysse verwijst naar de regiovorming en de afstemming die er plaatsvond met de drie federale ministers. Is het effectief zo dat enkel minister Annelies Verlinden positief heeft gereageerd op de Vlaamse voorstellen?

Wat fusies betreft, had de spreker gehoopt dat de minister de fusies die enkel om financiële redenen worden aangegaan, zou veroordelen.

Katrien Partyka vindt de expertenpool van medewerkers inzake ruimtelijke ordening een bijzonder interessant gegeven voor de kleinere en middelgrote steden. Dergelijke steden kunnen de motor zijn van de regiowerking. De kleinere gemeenten rond die steden kijken in hun richting om vorm te geven aan de ruimtelijke ordening.

Kurt De Loor vindt het geen goed signaal dat het armoedebestrijdingsplan dit keer niet werd opgenomen in de BBT. Positief is wel dat er veel interesse is voor het Kopenhagenplan inzake fietsinfrastructuur. Hieruit blijkt dat de gemeenten en provincies veel belang hechten aan verkeersveiligheid en fietsers en dat er een bereidheid bestaat om daarin te investeren.

Men moet tevreden zijn met elke fusie als die om de juiste redenen gebeurt. Momenteel lopen er zeven fusietrajecten, wat op zich niet slecht is, maar het beleid mag nog ambitieuzer zijn. De spreker kan de minister volledig volgen wanneer die spreekt van de nood aan een strakker kader voor toekomstige fusies. Om tot meer bestuurskrachtige gemeenten te komen, is er meer moed en lef nodig, bij alle politieke partijen. Grotere bestuurskrachtige gemeenten zijn de toekomst. De mensen hebben het meeste vertrouwen in de lokale besturen, maar dit brengt ook een hoger verwachtingspatroon met zich mee. Om dat waar te kunnen maken, is een opschaling nodig. De spreker kan zich vinden in de grote lijnen die de minister voor de nabije toekomst uitzette met het oog op fusies en een aangepaste financiering

en bevoegdheidsverdeling. Voor de volgende legislatuur zou men kunnen denken aan een masterplan voor de steden en gemeenten.

De spreker merkt op dat er een stakingsaanzegging werd ingediend naar aanleiding van de minimale rechtspositieregeling voor het personeel van de lokale besturen. Blijkbaar is de vertroebelde relatie tussen de Vlaamse Regering en de vertegenwoordigers van het personeel nog niet verbeterd. De Vooruitfractie betreurt dit.

Er wordt geen opening gelaten om de autofinancieringsmarge te versoepelen mocht dat noodzakelijk blijken, dit om de financiën van de volgende bestuursploeg niet te hypothekeren. Hieruit blijkt volgens de spreker weinig vertrouwen in de lokale besturen.

Wat het project Gemeenten zonder gemeentehuis betreft, verwees de minister naar een lopende masterproef aan de Universiteit Gent om zicht te krijgen op de motieven van gemeenten om hierop niet in te tekenen. De spreker roept op dit goed te monitoren en de resultaten van de masterproef met de commissie te delen.

Tot slot is de spreker tevreden dat er meer personeel komt voor de forensische audits bij de lokale besturen.

Staf Aerts hoopt dat de commissie de komende maanden en jaren mee zal kunnen nadenken over het traject om de gemeenteraden en de burgerparticipatie te versterken. Een en ander is onlosmakelijk met elkaar verbonden. Enkel met sterke gemeenteraadsleden is een sterke burgerparticipatie mogelijk.

Wat lokale financiering betreft, moet men zich afvragen of de ondersteuning voldoende is om de crisis door te komen. Gelet op de inflatie staan de lokale budgetten immers nog steeds onder druk. Er zou geen discussie over de autofinancieringsmarge moeten worden gevoerd als er voldoende middelen zouden doorstromen naar de lokale besturen. Er is wel sprake van een eenmalige bijdrage, maar de voorkeur moet toch uitgaan naar structurele maatregelen. Die eenmalige bijdrage is blijkbaar verhoogd in vergelijking met het bedrag dat in het centenboekje stond. Gaat het effectief om een verhoging of is er sprake van een andere interpretatie?

Het lokaal bestuur heeft veel tools in handen om lokaal te werken aan energie- en klimaatplannen. Maar hiervoor is ook een sterk kader, veel expertise en een trekkersrol cruciaal. Er wordt bijvoorbeeld een budget voorzien voor collectieve renovatieprojecten. Maar zelfs grootsteden als Antwerpen en Leuven botsen hier op de grenzen van het eigen kunnen. Cruciaal is dus dat iemand de regie in handen neemt en een sterk beleidskader uittekent om de lokale besturen te helpen dergelijke grootschalige renovatieprojecten effectief uit te voeren. Daarbij kan men denken aan drie mogelijke spelers: het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, ABB en het Vlaams Energiebedrijf.

Het kan niet de bedoeling zijn dat de factuur van het Bouwshifffonds naar de lokale besturen wordt doorgeschoven. Het gaat om een Vlaamse verantwoordelijkheid en de middelen zouden best afkomstig zijn van het budget Omgeving in plaats van ze door te schuiven naar de lokale besturen.

Brecht Warnez wil nog enige nuance aanbrengen in het fusiedebat. Hij vindt dat 'groter' niet noodzakelijk 'beter' is. In Nederland en Denemarken waren er fusies maar tegelijk is het vertrouwen in de lokale besturen gezakt. Dat gegeven moet men meenemen als men op zoek gaat naar de juiste schaalgrootte. In dat opzicht is het jammer dat men gemeenten met minder dan 20.000 inwoners financieel niet stimuleert om te fusioneren. Vandaag zouden er verstandige fusies kunnen gebeuren in gemeenten met slechts 18.000 of 19.000 inwoners. De spreker is zich ervan bewust dat dit niet voorzien is in het Vlaams regeerakkoord maar hij denkt dat

men zo een aantal kansen laat liggen. Hij werpt de vraag op of Antwerpen bestuurskrachtiger zal zijn als Borsbeek erbij wordt genomen.

5. Aanvullende antwoorden van minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* bevestigt dat de VVSG de oproep om de LIVC's te ondersteunen goed moet bekendmaken. Elke gemeente moet weten dat ze hierop kan inschrijven en wat dit dan concreet betekent.

Wat de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen betreft, is het nu nog te vroeg om inhoudelijk op concrete dossiers in te gaan. De tussenkomst van het EMB in de procedure beperkte zich tot het doorsturen van het dossier met een bevestiging dat het effectief om een islamitische geloofsgemeenschap gaat. Die procedurele stap werd voor de ingediende dossiers ofwel door het EMB verricht, ofwel door het administratieve orgaan dat door minister Van Quickenborne werd aangesteld. Bij de beoordeling van de ontvankelijkheid en de inhoud van de dossiers, heeft het EMB nooit een rol gespeeld. Die beoordeling gebeurt op basis van adviezen van de veiligheidsdiensten, de lokale besturen en de analyses van de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst.

Minister Annelies Verlinden is de coördinerende minister op federaal vlak voor wat betreft de afstemming van federale samenwerkingsverbanden op de regiovorming. Vandaar dat de minister haar expliciet vermeldde. Hij stelt verder niet te geloven dat er fusies zijn die louter om financiële redenen worden aangegaan, zoals Yves Buysse beweert. Het financiële argument werd in Brugge mogelijk wel gehanteerd om eventuele twijfelaars over de streep te trekken, maar de minister is ervan overtuigd dat de ambitie veel groter is dan dat.

De minister is ervan overtuigd dat steden als Tienen een interessante rol kunnen spelen in de regiovorming. Kleinere en middelgrote steden kunnen in het kader van de regiovorming soms gemakkelijker de brug leggen naar de omliggende gemeenten dan een grote stad. Tegelijk hebben ze voldoende raakvlakken met centrumsteden om met de regiovorming aan de slag te gaan.

Armoedebestrijding blijft een cruciale en prioritaire taak van de Vlaamse Regering. Het betreft evenwel geen bevoegdheid van de minister. Wel probeert hij er op alle mogelijke manieren toe bij te dragen.

Wat fusies betreft, denkt de minister dat er tijdens deze zittingsperiode minder aan politieke stratego werd gedaan dan tijdens de vorige. Toen stapten vooral burgemeesters met dezelfde politieke gezindheid in het fusieverhaal. Vandaag ziet men fusies van burgemeesters met een verschillende politieke overtuiging en is de omvang van de fusies ook groter.

Vanuit de lokale besturen komt de oproep om dringend iets aan de rechtspositieregeling te doen omdat men geen ambtenaren meer vindt. In de schoot van de VVSG bestaat er over de partijgrenzen heen een vraag om de rechtspositieregeling te versoepelen en te vereenvoudigen. Hierover moet het gesprek met de vakorganisaties op een ernstige manier worden aangegaan. Er werd al meer dan acht keer samengezeten en meer dan vijftig uur met een open geest overlegd. Een hele reeks opmerkingen van de vakorganisaties werd ook meegenomen in het voorontwerp van besluit dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Als er echter meningsverschillen blijven, moet men uiteindelijk de eigen overtuiging kunnen volgen om de stap vooruit te zetten naar een moderner personeelsstatuut.

De minister zegt dat hij de piste om de autofinancieringsmarge te versoepelen ernstig heeft onderzocht. Uiteindelijk wegen de gevolgen echter te zwaar om daartoe het risico te nemen. De mogelijkheid van de lokale besturen om toegang te

hebben tot leningen aan een betaalbare intrestvoet moet worden gehandhaafd. Bovendien zou er een risico bestaan dat een volgend bestuur wordt geconfronteerd met te veel engagementen die door het vorig bestuur werden genomen. Daarom heeft de minister aangedrongen op een andere piste, namelijk dat er extra middelen gaan naar de lokale besturen. Dat is wellicht niet voldoende om alle uitgaven te dekken. De lokale besturen staan dus voor een grote uitdaging, maar dat is het geval voor alle overheden, alle bedrijven en alle gezinnen. Dat heeft te maken met de economische, financiële en energiecrisis die de budgetten van huishoudens, bedrijven en besturen enorm op de proef stelt. De lokale besturen zullen harde keuzes moeten maken, maar die oefening kan nieuwe perspectieven voor de toekomst scheppen.

Tegelijk is het zo dat in de totaliteit van de Vlaamse begroting de begrotingspost 'middelen lokale besturen' het sterkst is gestegen van alle begrotingsposten. Tijdens de vorige zittingsperiode werd structureel 15 miljard euro aan de lokale besturen gegeven. Deze zittingsperiode is dat opgelopen tot structureel 20 miljard euro, of 33 procent meer. Daarnaast zijn er tal van compenserende en eenmalige middelen naar de lokale besturen gegaan. De minister beseft dat het moeilijk is voor de lokale besturen, maar hij kan hen recht in de ogen kijken gezien de tegemoetkomingen die werden gedaan. Hij bevestigt nog dat de eenmalige bijdrage in vergelijking met het bedrag in het centenboekje werd opgetrokken. Het gaat nu over 370 miljoen euro over de drie jaren in de plaats van 300 miljoen euro.

De minister is bereid om de resultaten van de masterproef aan de Universiteit Gent over de motieven van gemeenten om niet in te tekenen op het project Gemeenten zonder gemeentehuis, met de commissie te delen.

De minister denkt dat de engagementen van de lokale besturen in het kader van het LEKP een nieuwe dynamiek kunnen creëren. Er worden klimaattafels georganiseerd die een instrument kunnen vormen om tot een collectieve renovatie te komen. Echt grootschalige collectieve renovaties vragen echter veel ondersteuning. Vandaar wordt gewerkt aan een wijkrenovatietool, waarover de komende weken zal worden gecommuniceerd. De suggestie van Staf Aerts om een en ander samen met de drie agentschappen te bekijken, is echter ook waardevol. De minister zal bekijken wat dat extra kan opleveren en hierover overleggen met minister Zuhair Demir.

Niet alleen de steden zijn de toekomst. Vlaanderen heeft ook nood aan sterke landelijke gemeenten. Hiervoor is een opschaling nodig om die landelijkheid te verankeren en te garanderen. Het is belangrijk dat aan die landelijkheid vorm en inhoud wordt gegeven. De minister denkt wel dat er een minimumschaal nodig is. De Vlaamse Regering heeft die op 20.000 inwoners gelegd. Het is niet de ambitie om altijd tot grotere eenheden te komen, maar vandaag de dag is de gemiddelde Vlaamse gemeente te klein voor de taken die ze moet waarmaken. Hierover ontvangt men objectieve signalen. Zo maakt Audit Vlaanderen steeds meer melding van de bestuurskrachtproblematiek van kleinere gemeenten. Het is bekend dat Brecht Warnez meer het pad van de geleidelijkheid wil bewandelen, maar de minister is ervan overtuigd dat men moet durven springen. Op het ogenblik dat de financiën worden herzien en bevoegdheden op een robuuste manier worden gedecentraliseerd, zal men tot een strakker kader moeten komen. Strakker wil daarom niet zeggen dat het volledig wordt opgelegd; ook tussenvormen zijn voor de minister denkbaar. Tot slot stelt de minister dat de opkomst voor de lokale verkiezingen in Denemarken niet is gedaald sinds de fusieoperatie.

Kris Van Dijck denkt dat men in eender welk fusieverhaal – stedelijk of landelijk – moet kijken naar de urbanisatie binnen die gemeenten. Anders gaat men naar verstedelijkte kernen met een groot buitengebied. De stad Mechelen heeft in het verleden fusies gekend met enkele landelijke gemeenten. Allicht wordt in die landelijke wijken een ander urbanisatiebeleid gevoerd dan in de stadskern.

II. Samenleven

1. Toelichting door minister Bart Somers

Minister *Bart Somers* merkt op dat er in de BBT onder het domein Samenleven vier strategische doelstellingen zijn opgenomen:

- werken aan een gedeelde en inclusieve samenleving waaraan elke burger bijdraagt;
- nieuwkomers kansen bieden en hen uitnodigen om een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving;
- wegwerken van maatschappelijke drempels die individuen weerhouden van volwaardige participatie;
- het gelijkekansen-, integratie- en inburgeringsbeleid afstemmen, onderbouwen en gedragen maken.

1.1. Gedeelde samenleving

De eerste strategische doelstelling betreft de gedeelde samenleving waarbij het inzetten op mensenrechten prioritair is. Vanaf 15 maart 2023 zal het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) bevoegd zijn voor alle klachten en vragen rond mensenrechten in Vlaanderen. Een taskforce neemt het voorbereidende werk op zich en het Vlaams Parlement staat in voor de procedure voor aanstelling van de bestuurders.

Racisme en discriminatie kunnen voor de minister niet. Vandaar dat er ook in 2023 wordt voortgebouwd aan een inclusieve samenleving. De minister zet verder in op bestaande werkingen zoals het project van Kazerne Dossin waarbij delinquenten van haatmisdrijven een bemiddelingstraject afleggen om inzicht te krijgen in eigen gedrag en gevolgen. Ook de samenwerking met de Pro League tegen racisme in het voetbal wordt voortgezet. Met het Hannah Arendt Instituut en het Wij-Zij-Netwerk wil men negatieve polarisatie tegengaan. In 2023 wil de minister ook nagaan hoe online racisme en discriminatie kunnen worden aangepakt.

Daarnaast verwijst hij naar het feit dat verschillende lokale besturen inzetten op het tegengaan van racisme en discriminatie in het kader van het Plan Samenleven, dit via verschillende acties waarop men kan intekenen. De meest sprekende acties zijn de ontwikkeling en uitrol van een actieplan Polarisation, het opmaken van een actieplan rond straatintimidatie, het opleiden van mensen in het omstaandersprincipe en het afnemen van correspondentietesten.

Sociale samenhang is heel belangrijk. In het Plan Samenleven wordt expliciet ingezet op het tegengaan van segregatie. Enkele acties in dit kader zijn het bevorderen van de sociale mix in scholen, het aanstellen van pleinmakers (inwoners in een buurt die via allerhande initiatieven de sociale samenhang in de publieke ruimte versterken), kansengroepen in contact brengen met jeugdwerk en cultuur enzovoort. Het plan zet daarnaast ook in op de ontwikkeling van competenties en toeleiding naar onderwijs en werk. Ook dat zijn belangrijke hefboomen om segregatie tegen te gaan.

Naast het Plan Samenleven verwijst de minister naar de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog die de dialoog tussen de erkende levensbeschouwingen moet faciliteren. Hij vermeldt verder het project Samenleven in diversiteit van de VVSG. Via een website en ondersteuning inzake communicatie wil dit project zorgen voor meer zichtbaarheid en verspreiding van goede lokale voorbeelden die de sociale cohesie versterken.

De ambitie bestaat om van Vlaanderen een integraal toegankelijke regio te maken en dit hoofdzakelijk via drie initiatieven:

- de Toegankelijkheidsverordening wordt in 2023 samen met collega-minister Zuhair Demir herzien. Nog voor het kerstreces komt er een conceptnota waarin de uitgangspunten duidelijk worden gemaakt;
- het principe van Universal Design wordt structureel in alle ontwerpopleidingen ingebed;
- een systeem om eigenaars van restaurants en handelszaken te motiveren om te werken aan toegankelijkheid wordt uitgebouwd.

1.2. Inburgering

In samenwerking met de agentschappen integratie en inburgering wil men in 2023 het inburgeringstraject nog slagkrachtiger maken. Voor de Oekraïense vluchtelingen werd versneld een aangepast inburgeringstraject uitgewerkt met de inrichting van voortrajecten, de oprichting van een hulplijn voor burgers en de activering van tolk- en vertaaldiensten.

Op 1 januari 2023 treedt de vierde pijler van het inburgeringstraject, namelijk het participatie- en netwerktraject, in voege. De invoering van de retributies volgt op 1 september 2023. Intussen wordt er ook versterkt ingezet op digitalisering van het traject en op de digitale vaardigheden van de inburgeraars en ging ook de verplichte inburgering in Brussel van start.

Kennis van het Nederlands is een van de meest bepalende sleutels tot actieve participatie. De invoering van kennis van taalniveau B1 voor inburgeraars die twee jaar na afronding van hun traject nog geen werk hebben, is lopende. Ook buiten Inburgering wordt sterk ingezet op het Nederlands. De beste voorbeelden zijn de zomerscholen en de actie Nederlands oefenen binnen het Plan Samenleven, waar de lokale besturen massaal op intekenden.

Men blijft inspanningen leveren om het inzicht in de Vlaamse samenleving te versterken. De cursus maatschappelijke oriëntatie werd grondig herzien en de toets werd ingevoerd. Nu is het belangrijk om dit goed te monitoren.

In 2023 wil men proeftuinen uitrollen rond zelfstudie, dit om te bekijken wat via zelfstudie al dan niet kan.

Werk zorgt voor een grotere deelname aan de samenleving en leidt tot een sterkere zelfredzaamheid. Daarom wordt elke inburgeraar sinds 1 maart 2022 naar VDAB toegeleid. Intussen zijn er ook zeven proeftuinen lopende voor een geïntegreerde intake VDAB en de agentschappen integratie en inburgering. In 2023 bekijkt men hoe de resultaten daarvan kunnen worden uitgerold over de rest van Vlaanderen.

Vanaf 1 januari 2023 wordt de vierde pijler van het inburgeringstraject ingevoerd. De opstart hiervan werd voorbereid in proeftuinen door 55 gemeenten waarbij voornamelijk werd ingezet op buddy's. Vanaf 2023 zal de uitdaging erin bestaan om genoeg buddy's te vinden. Daarom werd onlangs de website mijnbuddy.be gelanceerd.

1.3. Gelijke Kansen

Elke persoon, ongeacht seksuele voorkeur, gender of genderidentiteit, moet volwaardig kunnen participeren aan de samenleving. Daarom zet de minister in op het doorbreken van de heersende gendermechanismen en -stereotypes, dit zowel via scholen, in gezinnen, als in de brede samenleving. Daartoe ontwikkelt men materialen, vormingen en websites zoals Genderklik, Paars en Draw for Change!.

Ook op de arbeidsmarkt zijn mannen en vrouwen nog niet helemaal gelijk. Daarom worden enkele specifieke initiatieven gelanceerd, zoals een actie om meer vrouwen toe te leiden naar het ondernemerschap (binnen Plan Samenleven), een actie om meer mannen toe te leiden naar tewerkstelling in de kinderopvang (samen met de minister van Welzijn) en het versterken van actief vaderschap, dat de minister als voorzitter van de Interministeriële Conferentie Vrouwenrechten als thema naar voor zal schuiven.

Alle vormen van gendergerelateerd geweld en grensoverschrijdend gedrag zullen worden bestreden. Onlangs organiseerde de minister samen met minister Zuhal Demir de eerste rondetafel, gericht naar de lokale besturen, om grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven aan te pakken. Het is de bedoeling om tot een Vlaams actieplan te komen en een online platform te ontwikkelen waar mensen kunnen aangeven waar ze grensoverschrijdend gedrag hebben meegemaakt. Samen met de ministers Demir en Weyts wordt bekeken hoe de problematiek van grensoverschrijdend gedrag binnen universiteiten en hogescholen kan worden aangepakt.

Op basis van een onderzoek naar personen met een handicap die slachtoffer zijn van seksueel geweld wordt onderzocht welke beleidsmaatregelen er kunnen worden genomen. Omdat vrouwen met een handicap vaker slachtoffer blijken te zijn, moeten hier acties rond worden ontwikkeld.

Het welbevinden van holebi-, transgender- en interseksepersonen is vaak minder goed dan bij heteropersonen. Daarom zet men in op het verhogen van kennis en informatie over het holebi- en transgenderthema en wil men de kennis rond non-binariteit en intersekse versterken. Eind dit jaar wordt het onderzoek naar geweldervaringen van holebi-, transgender- en interseksepersonen opgeleverd. Op basis daarvan zullen beleidsinitiatieven worden genomen. Intussen wordt samen met Çavaria en Wel Jong verder ingezet op het creëren van veilige omgevingen waar men terecht kan voor een gesprek en ondersteuning. Op 6 december zal de minister in de commissie ook een stand van zaken geven van de uitvoering van de resolutie over geweld en discriminatie op holebi-, transgender- en interseksepersonen.

Mensen met een handicap moeten volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Daarom werd NOOZO erkend als officiële beleids- en participatieorganisatie voor personen met een handicap.

Via de projectoproep inclusief samenleven worden allerhande sterke inclusiepraktijken ondersteund. Ook binnen het Plan Samenleven worden verschillende acties opgezet. De meest belangrijke zijn het begeleiden van personen met een handicap naar de arbeidsmarkt of naar ondernemerschap en het in contact brengen van personen met een handicap met sport, cultuur en jeugdwerk. Zoals hierboven al aangehaald is ook toegankelijkheid een heel belangrijke voorwaarde om te kunnen participeren.

1.4. Integratie/samenleven

2023 wordt het eerste volledige jaar waarbinnen het Plan Samenleven wordt uitgerold. Er wordt gefocust op 24 projecten en 7 doelstellingen en 103 lokale besturen doen al mee. Voor het eerste werkingsjaar werd een budget van ruim 14 miljoen euro vrijgemaakt en in 2023 wordt 16 miljoen euro voorzien. De minister heeft de ambitie om het Plan Samenleven jaarlijks te doen groeien, zodat steeds meer lokale besturen kunnen intekenen voor steeds meer acties.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkost van Nadia Sminate

Nadia Sminate is tevreden dat de verplichte inburgering in Brussel er eindelijk is. De spreker kijkt uit naar de resultaten van die beslissing. De inburgering wordt geïnitieerd vanuit de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), maar het is aan de Brusselse gemeenten om de verplichte doelgroepen vast te stellen. Dat doet de spreker alles met een kritische blik overschouwen. Wat zijn de eerste ervaringen? Schrijven nieuwkomers zich effectief in voor een inburgeringscursus? Heeft de minister een zicht op de percentages die zich inschrijven bij de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschapscommissie? Worden de Vlaamse trajecten gekoppeld aan de inschrijving bij Actiris?

De toekenning van de subsidies in het kader van het Plan Samenleven is achter de rug. De lokale besturen hebben autonoom kunnen beslissen voor welk onderdeel ze intekenden. Kan de minister toelichten welke acties het meest in de smaak vallen? Zijn er acties waarvoor minder lokale besturen zich inschreven? Er is een stijging van het budget voor de volgende jaren. Is er in 2022 een onderbenutting van het budget?

De maatregelen die de minister binnen zijn bevoegdheid nam rond de Oekraïne-crisis waren een succes. De spreker geeft aan dat de cursus inburgering licht niet automatisch wordt aangeboden bij de inschrijving in een gemeente of bij het inschrijven voor een cursus NT2. Hoe succesvol was de inburgeringscursus licht bij die doelgroep?

2.2. Tussenkost van Sam Van Rooy

Sam Van Rooy wijst erop dat het woord islam niet voorkomt in de begrotingsdocumenten. De spreker vindt dat onbegrijpelijk. Verder merkt de spreker op dat het budget voor inburgering en integratie naar volgend jaar stijgt met ongeveer 14,5 miljoen euro. Dit ligt deels maar niet geheel aan de indexering van de lonen. Het gaat ook over het Plan Samenleven en de digitalisering, terwijl de minister zei dat de digitalisering de kosten zou drukken. Wanneer zal het budget voor inburgering en integratie eens dalen?

De minister is terecht bekommerd over gendergerelateerd geweld en grensoverschrijdend gedrag. Er wordt meegewerkt aan een nationaal en Vlaams actieplan en een Europese survey. In oktober 2022 stond in *De Morgen* nog een artikel waarin actrice Femke Verschueren zegt dat ze tijdens de wandeling van haar kot in Borgerhout naar het station zeker 30 keer wordt nagekeken of aangesproken. Daarnaast zei ze dat een winkelier in Borgerhout verbaasd was dat ze in die wijk woonde en spontaan enkele straten opsomde waar hij haar aanraadde daar 's nachts niet rond te wandelen. Het gaat dus om een zeer prangend probleem. Wat is de timing van dat actieplan en die survey?

De minister heeft het ook over projecten die zorgen voor vertrouwde en veilige omgevingen voor lgbtqi+-personen. Daarin staan dialoog, hulp en ondersteuning centraal. Kan de minister een overzicht geven van een aantal projecten die in 2023 zullen worden ondersteund? Kan worden aangegeven hoeveel budget daar tegenover staat?

De Vlaamse subsidies voor de buurtstewards liepen af in september 2022. Is dit het definitieve einde van dit project?

Er wordt geïnvesteerd in de gerichte verspreiding en bekendmaking van educatief, informerend en sensibiliserend materiaal voor het doorbreken van gender- en

heteronormatief denken. Waar wenst de minister deze informatie gericht te verspreiden? Welk bedrag wordt daarvoor voorzien?

De spreker blijft herhalen dat de enige fundamentele oplossing tegen agressie en geweld tegen lgbtqi+-personen keihard straffen is. Het inzetten op slachtofferbegeleiding, dialoog en sensibilisering is goed, maar heeft weinig zin als daders er nog te gemakkelijk van afkomen met lichte straffen.

De minister zet specifiek in op het toeleiden, ondersteunen en versterken van ontmoeting en verbinding tussen kinderen en jongeren met een buitenlandse herkomst en het jeugdwerk. Er zouden negentien gesubsidieerde projecten lopen tot februari 2023. De spreker vindt dit onnodig. Jongeren, van welke afkomst ook, vinden zelf wel hun weg naar de jeugdverenigingen. Is daarvan een tussentijdse evaluatie gemaakt? Hoeveel van die jongeren met een buitenlandse herkomst hebben zich dankzij deze projecten aangesloten bij een jeugdvereniging?

Verder wordt ingezet op online integriteit van kinderen en jongeren. Daarvoor worden tools en methodieken ontwikkeld met het oog op het gezond omgaan met media. Bedoelt men daarmee sociale media? Wat zijn de concrete plannen?

Er zal een filmpje worden gelanceerd dat tijdens infosessies kan worden gebruikt binnen gevangenissen om gedetineerden te laten inburgeren. De spreker zegt dat als het gaat om mensen met een andere nationaliteit, hij ze liever uitgeburgerd ziet.

De minister wil lokale besturen sensibiliseren over seksueel geweld. Kan dat worden toegelicht?

Ook wordt geïnvesteerd in het beheer en de promotie van een expertendatabank met personen die minder aan bod komen in de media. Zo wil men experten uit die groepen meer onder de aandacht brengen. De spreker vraagt om naast de criteria afkomst, etniciteit en huidskleur ook een ideologische en politieke component toe te voegen.

Er loopt een project Draft for Change!, met als doel genderstereotypen tegen te gaan. Er wordt op een speelse en interactieve manier ingezoomd op meer gendergelijkheid en gendermechanismen. Welk budget staat daar tegenover? Wat wordt bedoeld met gendermechanismen?

De spreker vindt het opmerkelijk dat er sprake is van het creëren van een veilige omgeving aan de Karel de Grote Hogeschool. Het gaat om het ontwikkelen van tools die organisatoren van events in staat stellen om de toegankelijkheid en veiligheid voor vrouwen te verhogen. Dat lijkt op het fenomeen van de safe spaces. Kan de minister dat toelichten? Hoeveel geld gaat naar dit project?

De minister heeft een plan om grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven te bestrijden. De spreker steunt dat idee. Er wordt een online platform ontwikkeld waarop slachtoffers kunnen aanduiden waar ze werden geconfronteerd met straatintimidatie. Wanneer zal dat platform er zijn? Hoe zal dat concreet werken en hoeveel budget wordt daarvoor vrijgehouden?

In het kader van de federale hervorming van de Transgenderwet gaat de minister het engagement aan om samen met de lgbtqi+-gemeenschap en het gendermiddenveld een breed wetenschappelijk debat over non-binariteit te voeren met als doel de kennis te vergroten, de dialoog aan te wakkeren en wederzijds begrip aan te moedigen. Er zijn ook wetenschappers die zeggen dat non-binariteit eerder een hersenspinsel is dan een wetenschappelijke of biologische realiteit. De spreker raadt de artikelen van Jan Kuitenbrouwer daarover aan. Hij nam interviews af en

maakte een analyse van mensen die op zeer jonge leeftijd een geslachtsoperatie ondergingen en die daar veel spijt van hebben. Daarom roept de spreker op tot voorzichtigheid.

De spreker vraagt verder hoeveel het project MaxiPac zal kosten en of er al een evaluatie plaatsvond. Hoeveel derdelanders werden al via dat project geholpen? Wat waren de reacties van de deelnemers en is daar achteraf ook gevolg aan gegeven?

De minister zet verder in op de aanpak van racisme in het voetbal. Concreet gaat het om workshops om schuldinzicht te faciliteren ter compensatie van een sanctievermindering. De spreker vraagt zich af of men soms niet te ver gaat in de beoordeling van een kreet vanuit het publiek. Wanneer wordt iets als racisme bestempeld? Tijdens voetbalwedstrijden worden vaak nogal primitieve uitlatingen gedaan, maar de grens tussen vrije meningsuiting en het strafbare feit racisme is moeilijk te trekken. Hoe ziet de minister dat?

De Vlaamse canon zal in 2023 worden opgeleverd. Deze zal dienen ter ondersteuning van de cursus maatschappelijke oriëntatie. Er worden daarvoor reflectiegroepen met inburgeraars georganiseerd. Wat houdt dat in? Hoeveel mensen worden hiervoor uitgenodigd? Wat is de finaliteit van die reflectiegroepen?

Er is een wervingscommunicatie naar potentiële inburgeraars. De drie agentschappen integratie en inburgering werken daarvoor aan een marketingstrategie. Hoeveel kost dat?

Wat betreft de vierde pijler van het inburgeringstraject verwijst de spreker naar de netwerken die worden opgestart in de vijftien referentieregio's en drie grootsteden. Welk budget gaat daar naartoe? Hoeveel van die middelen komen vanuit de Europese Unie en van de lokale besturen?

Hoeveel werkingssubsidies zal LEVL vzw ontvangen in 2023?

De spreker haalt de netwerkgroepen rond het integratieonderzoek aan. Wat is dat? Waar en wanneer gaat dit door? En welk budget staat daar tegenover?

Ter voorbereiding van het voorzitterschap van de Europese Unie van België in 2024 zal de minister evenementen organiseren om andere landen te inspireren met de Vlaamse aanpak. Welke evenementen heeft de minister in gedachten? Waar zullen die worden georganiseerd?

Wat doet een diversiteitsambtenaar?

2.3. Tussenkoms van Katrien Partyka

Katrien Partyka geeft aan dat 2023 een belangrijk jaar wordt voor het nieuwe inburgeringsbeleid. Tegelijk kwamen vorig jaar de eerste Oekraïense vluchtelingen aan. Hoe staat het met de nooddorpen? Wat was de respons van de vluchtelingen op het inburgeringsaanbod?

In de begrotingsdocumenten wordt verwezen naar MaxiPac, het samenbrengen van inburgeraars en bedrijven en het valideren van elders verworven competenties. Maar verder is daar weinig aandacht voor in deze documenten. Tewerkstelling is nochtans van groot belang en is een Vlaamse bevoegdheid. Hoe wordt daar binnen de Vlaamse Regering naar gekeken?

In Denemarken zijn het tewerkstellings- en het inburgeringsbeleid lokale aangelegenheden. Dat moet ook in Vlaanderen worden bekeken. Zo zouden Oekraïense

vluchtelingen sneller aan een job kunnen worden geholpen. Ligt daar een kans voor VDAB of voor de minister?

De minister heeft het over de oprichting van een taskforce voor het VMRI. Wat zullen de taken van die taskforce zijn?

2.4. Tussenkost van Tom Ongena

Tom Ongena haalt eerst en vooral het Plan Samenleven aan. Dat is een succes. Er tekenden namelijk 103 lokale besturen in op de eerste projectoproep. Hoe zal de minister nog meer lokale besturen overtuigen om deel te nemen? En als er meer lokale besturen intekenen, zal de minister het budget aanpassen?

De spreker sluit zich aan bij de vraag van Katrien Partyka over de onafhankelijke taskforce die wordt opgericht voor het VMRI. Wie zetelt daarin? Hoe verliep die selectie? Hoe zal die te werk gaan? Zal de taskforce autonome bevoegdheden hebben?

Samen met de VVSG zal de minister een project voor alleenstaanden opstarten. Dat juicht de spreker toe. Het is de bedoeling om de schaalnadelen die alleenstaanden ondervinden in kaart te brengen. Wat is de timing van dit project? Wat zal de minister doen met de resultaten om de schaalnadelen te verzachten? De lokale besturen zijn een belangrijke partner in de aanpak hiervan. Overweegt de minister te werken met een charter voor singlevriendelijke gemeenten?

De minister kondigt aan om de decreetgeving over antidiscriminatie bij te sturen. Alleenstaanden worden doorgaans juridisch niet gediscrimineerd. Overweegt de minister om hen sterker te beschermen in het kader van de actualisatie van de antidiscriminatieregelgeving?

De spreker vindt het goed dat de minister het debat over non-binariteit wenst te voeren. Het is een potentieel polariserend thema, terwijl het debat nuance verdient. Waar wenst de minister naartoe te gaan met dit debat?

Het realiseren van een inclusieve werkvloer is ook een belangrijk thema voor de lgbtqi+-gemeenschap. Ze ervaren nog te vaak drempels op de werkvloer. Hoewel dit in de eerste plaats een bevoegdheid is van minister Jo Brouns, dient de minister daar via de bevoegdheid van Gelijke Kansen over te waken. Hoe zal de minister dat opvolgen?

Het voorzien van extra steunmaatregelen voor personen met een handicap in het Plan Samenleven is een goede zaak. Welke maatregelen kunnen dat zijn? Heeft men ook oog voor personen met een niet-fysieke handicap zoals bijvoorbeeld hoogsensitiviteit?

De Oekraïense vluchtelingen vallen niet onder het reguliere inburgeringsbeleid. Ze krijgen een inburgeringscursus licht aangeboden. Hoeveel Oekraïense vluchtelingen startten met zo'n cursus en hoe zal de minister eventueel de instroom vergroten?

In Vlaanderen blijkt dat weinig Oekraïense vluchtelingen aan het werk zijn. VDAB slaagde erin om er ongeveer 1000 toe te leiden naar de arbeidsmarkt, maar dat verdwijnt in het niets in vergelijking met Nederland. Hier ligt dus nog een enorm potentieel. Is er voldoende aandacht voor tewerkstelling binnen de inburgeringscursus licht?

De andere rechthebbende inburgeraars moeten voldoende worden gemotiveerd om zich in te schrijven voor een inburgeringscursus. Daarom is de gerichte wervingscampagne een goed idee. Hoe zal die campagne er concreet uitzien?

De laatste twee jaar is er heel sterk ingezet op digitalisering binnen inburgering, waardoor de wachtlijsten zijn weggewerkt. In 2021 werd het ESF AMIF-project voor het digitaliseren van de cursussen maatschappelijke oriëntatie verlengd tot eind 2022. De projectsubsidie valt dus weg in 2023. Hoe zal de minister toch verder inzetten op digitalisering?

2.5. Tussenkost van Kurt De Loor

Kurt De Loor is overtuigd van de nood aan een sterk beleid rond mensenrechten, integratie en inburgering. Het grootste probleem met de huidige aanpak is de versnippering. Die moet worden tegengegaan door samen te werken tussen de verschillende instituten en entiteiten. En dat wordt best verankerd in een samenwerkingsakkoord, waarbij de instellingen zelf de leiding krijgen om de modaliteiten uit te diepen via een samenwerkingsprotocol. De minister pleit voor maximale complementariteit, maar zegt niks over hoe dat zal worden uitgewerkt. Welke concrete stappen zal de minister nemen om deze samenwerking uit te tekenen en uit te rollen?

De verantwoordelijkheid van de lokale besturen vormt de rode draad doorheen de begrotingsdocumenten. Maar de spreker maakt zich zorgen over de vrijblijvendheid. Bij het project rond lokale besturen die polarisering, desinformatie en haatspraak aanpakken staat letterlijk "besturen die dat willen aanpakken". Gaat het niet om een verplichting om dat aan te pakken? Hoe zal de minister vermijden dat telkens opnieuw dezelfde lokale besturen daarop zullen inzetten? En hoe zal de minister lokale besturen die niet meedoen overtuigen?

Lokale besturen worden als regisseurs genoemd, maar worden daarvoor onvoldoende ondersteund. Er zal meer nodig zijn dan nieuwsbrieven en lerende netwerken. De spreker denkt daarbij aan toegankelijke fondsen. Kan de minister een indicatie geven van alle extra fondsen die naar de lokale besturen gaan? Hoe zal de minister ervoor zorgen dat de aanvraagprocedure niet voor extra administratieve last zal zorgen?

De spreker steunt het idee van een goed taalniveau Nederlands en dat mensen die binnen de 24 maanden geen job hebben of geen opleiding volgen, moeten bewijzen het taalniveau B1 te halen. De minister zegt dat de mensen zelf kunnen kiezen hoe ze dat taalniveau kunnen behalen, zoals via bijkomende opleidingen in het volwassenenonderwijs. Zijn er inschattingen gemaakt of er voldoende plaatsen zijn in het volwassenenonderwijs? Zijn er oplossingen voor mensen die moeilijk kunnen instromen in het klassieke onderwijs? Zijn daarvoor fondsen voorzien?

Wat is het totaalbudget dat wordt voorzien voor het VMRI? Hoeveel zullen de concrete jaarlijkse werkingskosten bedragen?

De minister zegt dat lokale besturen voor een periode van drie jaar financieel zullen worden ondersteund bij de acties van het Plan Samenleven. Hoe zal dit concreet in zijn werk gaan? Zullen ze elk jaar opnieuw moeten intekenen en dossiers moeten indienen? Hoeveel budget zal er jaarlijks ter beschikking worden gesteld voor het Plan Samenleven?

Wat betreft grensoverschrijdend gedrag, vraagt de spreker of de minister wordt betrokken bij de uitwerking van het extern meldpunt grensoverschrijdend gedrag voor het hoger onderwijs. In februari 2022 was er nog sprake dat dit binnen het VMRI zou worden georganiseerd. Is dit nog steeds het plan?

De minister wil inzetten op het ondersteunen van initiatieven voor het sensibiliseren en doorbreken van gendermechanismen en stereotypes rond onder andere intersekse. Kan de minister dit concretiseren? Welke initiatieven zal de minister specifiek ondersteunen? Hoeveel budget wordt hiervoor voorzien?

Hoeveel subsidies gaan naar de financiering en ondersteuning van het Safer Cities-programma van Plan International? Welke initiatieven zullen er concreet worden genomen? Welke steden zullen meedoen aan het programma?

De expertendatabank is een instrument dat tot doel heeft experten uit groepen die in de media minder makkelijk aan bod komen, extra onder de aandacht te brengen van journalisten en media-actoren. Hoe succesvol is die databank? Kan de minister meegeven hoe vaak er een beroep wordt gedaan op deze expertendatabank? Op welke manier wil de minister deze databank nog verder optimaliseren?

De minister zegt te streven naar een evenredige participatie van vrouwen en mannen aan de arbeidsmarkt. Uit onderzoek van Statistiek Vlaanderen dat in oktober 2022 is gepubliceerd, blijkt dat het algemene genderverschil voor het totaal bruto- en nettoloon bij werknemers van de Vlaamse overheid hoog ligt. Mannen verdienen duidelijk gemiddeld meer dan vrouwen. Hoe zal de minister dit loonverschil binnen de Vlaamse overheid aanpakken? Uit dat onderzoek blijkt ook dat mannen veel meer in A-functies werken dan vrouwen. Op welke manier zal de minister ervoor zorgen dat er een genderevenwicht komt bij de leidinggevenden van de Vlaamse overheid?

De minister stelt dat op basis van de zogenaamde constructieve dialoog met het VN-comité over de bestrijding van alle vormen van discriminatie van vrouwen aanbevelingen werden geformuleerd. In 2023 gaat de minister deze aanbevelingen meenemen als voeding en inspiratie voor het horizontale genderbeleid. Welke aanbevelingen zal de minister concreet omzetten?

Via het Plan Samenleven doen vijftien lokale besturen een beroep op de begeleiding en ondersteuning van Inter bij de opmaak en uitrol van een lokaal actieplan rond toegankelijkheid. Hoe wil de minister ervoor zorgen dat alle Vlaamse lokale besturen een dergelijk lokaal actieplan rond toegankelijkheid creëren en dat alle lokale besturen de urgentie zien van de toegankelijkheid voor alle personen van hun gemeente of stad?

3. Antwoorden van de minister

3.1. Inburgering

De *minister* zegt dat het AMIF-project ter ontwikkeling van de online cursus maatschappelijke oriëntatie inderdaad binnenkort afloopt. De finale oplevering is voorzien voor eind maart 2023. Dergelijke online cursussen openen veel mogelijkheden. Zo wordt binnenkort gestart met een proefproject rond zelfstudie, waarvan deze digitale cursus de basis vormt. De verdere digitalisering van het inburgerings-traject blijft een prioriteit. Vanaf 2023 wordt daarvoor jaarlijks 1,5 miljoen euro voorzien.

Er zijn voldoende middelen voorzien voor de verhoging naar taalniveau B1 na het inburgeringstraject. Het volwassenenonderwijs werkt via een zogenaamde openendfinanciering. Dat wil zeggen dat elke leerling extra middelen en extra omkadering genereert. Wat betreft cursussen voor mensen die moeilijker leren zijn de centra voor basiseducatie specifiek opgericht om mensen met een lager cognitief vermogen te kunnen opleiden. Door de recente aanpassingen aan het decreet voor het volwassenenonderwijs zullen deze centra binnenkort ook het niveau B1 kunnen aanbieden.

Vanuit de Europese Unie krijgt Vlaanderen middelen om in te zetten op asiel en migratie, vanuit het zogenaamde asiel- en migratiefonds. Tijdens de vorige periode werd onder meer ingezet op de digitalisering van de cursussen maatschappelijke oriëntatie. Voor de komende periode wordt een groot deel van die middelen ingezet op de vierde pijler. Concreet moeten met deze middelen zoveel mogelijk netwerkingstrajecten worden vormgegeven. Dat omvat inspanningen van de lokale besturen en van bestaande organisaties of werkingen die nieuwkomers willen ontvangen en opvolging door de agentschappen integratie en inburgering. Deze Europese middelen worden ingezet in de vijftien referentieregio's en de drie grootsteden om de lokale besturen hun nieuwe rol te laten opnemen en om het aanbod te versterken. Eind 2022 vertrekt er een projectoproep en het budget vanuit Europa voor de komende zeven jaar bedraagt in totaal 18 miljoen euro.

De reflectiegroepen over inburgering bestaan uit mensen die het inburgeringstraject succesvol aflegden. Er werd naar hun ervaringen gepolst om zaken eventueel bij te sturen en het beleid te verbeteren. Een van de signalen was dat inburgeraars over weinig oefenkansen Nederlands beschikten en weinig contacten hadden met Vlamingen. Dat was de aanleiding om het buddyproject op te starten. Na de uitrol van het nieuwe inburgeringsbeleid zullen opnieuw dergelijke reflectiegroepen bijeenkomen.

Het doel van de wervingsstrategie naar vrijwillige inburgeraars is dubbel: de vrijwillige inburgeraar warm maken voor het volgen van een inburgeringstraject en de lokale besturen ondersteunen in hun doorverwijzende rol naar de agentschappen integratie en inburgering. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan een communicatiestrategie, waarvoor 500.000 euro is voorzien.

Over de verplichte inburgering in Brussel geeft de minister enkele grote lijnen mee. Op 1 juni 2022 ging in Brussel de verplichte inburgering in. Nieuwkomers die verplicht inburgering moeten volgen in Brussel hebben maximaal zes maanden de tijd om zich aan te melden. Die termijn is nog niet verstreken, dus kunnen er op dit ogenblik nog geen inburgeraars zijn die aan de verplichting verzaken. Via de stuurgroep volgen het kabinet van de minister en administratie de evolutie en cijfers op. De laatste stuurgroep vond plaats op 11 oktober 2022. Daaruit blijkt dat er 280 verplichte inburgeraars werden gedetecteerd in het Rijksregister, 112 nieuwkomers een contract tekenden voor het Franstalige aanbod en 26 nieuwkomers voor een Vlaams aanbod. 86 verplichte nieuwkomers zijn aangemeld maar tekenden nog geen contract. De minister engageert zich om deze cijfers op te volgen.

De doorverwijzing naar Actiris is niet verplicht voor het behalen van het Brusselse inburgeringsattest. Die voorwaarden worden bepaald door de Brusselse Regering. Wel nam de minister in het aangepaste Vlaams decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2022 tot wijziging van het samenwerkingsakkoord van 20 december 2018 tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot het verplicht inburgeringstraject voor de nieuwkomers in Brussel-Hoofdstad op dat die inschrijving bij Actiris een voorwaarde moet zijn voor het behalen van het Vlaams inburgeringsattest. AgII, bon in Brussel, zullen dan ook maximaal toeleiden naar Actiris omdat dit in het belang is van de inburgeraar.

Op 10 november 2022 waren meer dan 29.000 Oekraïners ingeschreven als tijdelijk ontheemden. Zij zijn niet verplicht om het inburgeringstraject te volgen. Toch werd voor hen een traject op maat uitgewerkt. 7500 personen volgden al de infosessie Welkom in Vlaanderen. Bijna 6000 Oekraïners zijn in een verder begeleidingstraject gestapt en meer dan 12.000 personen zijn doorverwezen naar een NT2-aanbod. Daarmee is dus meer dan 40 procent van de Oekraïners in Vlaanderen op vrijwillige basis bezig met het leren of oefenen van Nederlands. De minister vindt het jammer dat sommige gemeenten niet automatisch toeleiden naar het

aanbod van AgII. Dat is ook niet goed voor de gemeente zelf. Zij kan daarmee immers veel vragen en problemen ondervangen. Er werden al veel inspanningen geleverd om de lokale besturen te informeren over het aanbod. Het gaat om webinars via het crisiscentrum, de opname in de nieuwsbrieven voor lokale besturen, het ronddelen van flyers en informatie via de website van AgII. De minister neemt de opmerking van Nadia Sminate mee om nog meer en beter te informeren.

De doorverwijzing naar VDAB is een vast onderdeel binnen dit inburgeringstraject. De minister deelt de mening van Kurt De Loor dat veel meer Oekraïners aan de slag zouden moeten gaan. Alleen heeft VDAB niet het totaalbeeld over de Oekraïners die werken. Die analyse zal dus verder moeten worden gemaakt via minister Jo Brouns.

Er zijn in totaal zo'n 1200 plekken in de nooddorpen, maar men is momenteel bezig met een opschaling. In Antwerpen zijn 624 plekken toegewezen. Daar wordt gewerkt naar een opschaling tot 1000 plaatsen. In Mechelen werden 524 plekken toegewezen en zijn er nog 88 plekken vrij. Daar hebben al meer dan 100 mensen het nooddorp verlaten om op zelfstandige basis te gaan wonen. Een kleine maar groeiende groep Oekraïners besliste voor zichzelf om in Vlaanderen hun leven verder uit te bouwen. Ze hebben hier een vaste job, leren Nederlands en de kinderen lopen hier school. De procedure voor het nooddorp in Gent loopt nog, maar op korte termijn worden ook daar de eerste containers geplaatst. De minister van Wonen Matthias Diependaele is hiermee bezig. Zo wordt gewerkt aan de inrichting van ongeveer 2300 plaatsen in Vlaanderen.

3.2. Integratie

De minister vindt tewerkstelling een heel belangrijke hefboom voor emancipatie en netwerking, zowel voor nieuw- als oudkomers. Sinds 1 maart 2022 zit dit vervat in de regelgeving. Zo wordt elke inburgeraar die niet werkt, doorgestuurd naar VDAB. Dat moet binnen de twee maanden gebeuren. Daarnaast zijn er op dit moment zeven proeftuinen lopende waarbij de zogenaamde geïntegreerde intake wordt vormgegeven. Dat is een intake verzorgd door de agentschappen integratie en inburgering samen met VDAB. Dit moet de efficiëntie ten goede komen.

Verder is er het Plan Samenleven. Eén van de zeven doelstellingen is de toeleiding naar werk. Daaronder zijn er drie acties geformuleerd waarop lokale besturen kunnen intekenen. Ten eerste gaat het om professionele begeleiding naar de arbeidsmarkt. 27 lokale besturen willen zo 1829 personen per jaar bereiken. Ten tweede gaat het om de begeleiding naar ondernemerschap. Zes lokale besturen willen 400 personen bereiken die een eigen zaak willen opstarten. En ten slotte gaat het om de begeleiding naar werk via mentoren. Zo willen tien lokale besturen 595 personen bereiken.

Ook op proeftuinen voor inburgeraars en werk wordt ingezet. Het toeleiden van inburgeraars naar VDAB betekent nog niet dat ze ook werk hebben. Dat blijft een groot knelpunt. Uiteraard zit de bevoegdheid volledig bij minister Jo Brouns, maar de ministers zetten samen de schouders onder het project Jobroads, waarbij nieuwkomers en bedrijven worden gematched.

Eind december 2022 worden ook de resultaten opgeleverd van de OESO-studie over tewerkstelling en onderwijs van personen met migratieroots in Vlaanderen. Op basis van die resultaten zal de minister samen met de collega-ministers kijken welke initiatieven nog aangewezen zijn.

Het project MaxiPac wil hooggeschoolde nieuwkomers met een diploma uit het thuisland verder helpen om hun opleiding hier te laten erkennen via aanvullende trajecten. Het project kreeg 249.000 euro voor een werking van drie jaar. Op

termijn wil de minister overstappen naar een volledige subsidiëring via lokale besturen. Momenteel is men zo goed als rond met het maken van afspraken met de Vlaamse universiteiten en hogescholen over hoe dat kan worden georganiseerd. Er worden 49 mensen begeleid. Dit aantal moet de komende maanden gevoelig stijgen.

Het project Buurtstewards wordt niet verlengd met Vlaamse middelen, maar wordt ingebed binnen de stedelijke werkingen van Antwerpen, Gent, Sint-Niklaas en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Er wordt bekeken op welke manier de expertise kan worden overgedragen aan andere lokale besturen.

Enkele maanden geleden werd door de Karel de Grote Hogeschool een tussentijds rapport opgemaakt over de projecten Verbindingsambassadeurs jeugd. Daaruit blijkt dat de belangrijkste motivatie van jonge nieuwkomers de extra oefenkansen Nederlands zijn, maar ook het leren kennen van nieuwe mensen. Ook blijken sommige gewoonten en gebruiken van jeugdverenigingen moeilijk te begrijpen voor jonge nieuwkomers en verschillen die van de eigen tradities. Jonge nieuwkomers opleiden en inzetten als animator in het jeugdwerk is belangrijk zodat ze een rolmodel zijn voor andere jongeren. De definitieve rapportering, met cijfers, wordt ingediend in het voorjaar 2023.

Wat betreft racisme in het voetbal, verwijst de minister naar de wettelijke kaders. Binnen het project waar Sam Van Rooy naar verwijst, kunnen alternatieve maatregelen enkel worden ingevoerd nadat iemand door de Nationale Kamer voor Discriminatie en Racisme, een intern orgaan binnen de Koninklijke Belgische Voetbalbond, wordt veroordeeld. Of de uitspraak dus discriminerend of racistisch was, is het gevolg van een degelijk intern onderzoek. De persoon in kwestie moet akkoord gaan met de alternatieve maatregel. Op die manier kan hij of zij strafvermindering krijgen. Indien de persoon de alternatieve maatregel niet wenst te volgen, wordt de initiële sanctie volledig uitgevoerd.

Het woord islam komt niet voor in de begrotingsdocumenten omdat er wordt gefocust op het integratiebeleid en niet op levensbeschouwingen. Er is wel aandacht voor het belang van de dialoog met en tussen levensbeschouwingen en er is specifieke aandacht voor de vrijheid om individuele keuzes te kunnen maken. Ook staat respect voor de fundamentele grondwaarden centraal in het Erkenningsdecreet Lokale Geloofsgemeenschappen. Dit alles vertrekt vanuit een gelijkwaardigheid tussen levensbeschouwingen. Via onder andere de Vlaamse Informatie- en Screeningsdienst zal erop worden toegezien dat er geen geloofsovertuigingen worden gepropageerd die haaks staan op onze verlichtingswaarden of die segregatie in de hand werken.

Het Netwerk Integratieonderzoek wordt samengebracht door ABB en bestaat uit onderzoekers en beleidsmedewerkers die rond integratie werken. Het doel is om informatie uit te wisselen, kennis op te bouwen en onderzoek op elkaar af te stemmen. Het netwerk komt twee maal per jaar samen en hier staat geen budget tegenover.

3.3. Vlaams Mensenrechteninstituut

Voor het VMRI is in 2023 een budget voorzien van maximaal 5 miljoen euro. Eens benoemd, zal de raad van bestuur een concrete budgetplanning opstellen. Het saldo van het voorziene budget wordt overgeheveld naar de begroting 2024. De taskforce is momenteel volop bezig met de voorbereiding van de uitrol van het VMRI, waaronder ook een budgettaire component. Het is dus te vroeg om afspraken te doen over de werkingskosten. Bovendien ligt de beslissing finaal bij de raad van bestuur.

De taskforce werd samengesteld uit experts en ervaringsdeskundigen in mensenrechten uit de administratie, de academische wereld, de Genderkamer en het middenveld. Zij worden begeleid door Ernst & Young. De taskforce maakt allerlei startkaders op ter advisering en ondersteuning van de raad van bestuur van het VMRI. Concreet is de taskforce momenteel bezig met de voorbereiding van het organiek reglement, de implementatieplannen voor de organieke en de personele uitrol, het in kaart brengen van alle intermediaire actoren, de voorbereiding van een procesflow voor een vlotte behandeling van meldingen en klachten bij het VMRI, de voorbereiding voor de huisvesting en voor het uitrollen van de ICT-infrastructuur.

Wat betreft de samenwerking tussen de gelijkheidsorganen is een vlotte doorstroming van klachten essentieel. Daarom pleit de minister voor het 'no wrong door'-principe. De verdere uitwerking ervan kan niet eenzijdig worden doorgevoerd. Daar is inderdaad een samenwerkingsakkoord voor nodig. Vlaanderen heeft de intentie om hierover een samenwerkingsakkoord te sluiten al kenbaar gemaakt. Het initiatief om de gesprekken op te starten ligt echter bij de federale overheid. In afwachting van een sluitend samenwerkingsakkoord, wordt nu al een draaiboek met betrekking tot de bevoegdheidsverdeling voorbereid om te verduidelijken welke cases door welke instelling kunnen of moeten worden behandeld.

Het VMRI krijgt, binnen de Vlaamse bevoegdheden, een breed mandaat inzake de bescherming en bevordering van alle mensenrechten. Het VMRI kan hiervoor onder andere steunen op de Vlaamse anti-discriminatie-decreten. In deze decreten wordt (seksuele) intimidatie gedefinieerd als vorm van discriminatie. Waar slachtoffers van (seksuele) intimidatie en andere vormen van verregaand (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en geweld, bijvoorbeeld in de context van hoger onderwijs, terechtkunnen en voor welke begeleiding, wordt verder bekeken met de ministers van Justitie en Onderwijs.

3.4. Gelijke kansen

De minister haalt aan dat vijftien lokale besturen intekenden om een actieplan over toegankelijkheid op te maken. Dat is een stuk meer dan de tien waarop de minister rekende. Daarnaast ondersteunt Inter al jaren de lokale besturen. 113 lokale besturen sloten al een convenant af met Inter en 31 lokale besturen werken aan het charter naar een toegankelijke gemeente. Er is een stijgende interesse vast te stellen bij de lokale besturen.

Het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024 (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 514/1*) wordt gecoördineerd door minister Zuhail Demir. Dit loopt nog tot 2024. Momenteel wordt het plan tussentijds geëvalueerd en bijgestuurd door het kabinet van minister Zuhail Demir. In 2024 wordt een eindevaluatie met impactanalyse opgemaakt. De Vlaamse onderzoeksresultaten van de Europese survey rond gendergerelateerd geweld worden in de loop van 2024 gepubliceerd.

Verder wordt het programma Safer Cities van Plan International ondersteund. Gent, Antwerpen en Brussel sloten zich daar de voorbije jaren bij aan. Jongeren kunnen op een digitaal platform aangeven waar ze zich onveilig voelen. Op basis van die data maken lokale besturen een actieplan op. Plan International kreeg in 2021 en 2022 126.000 euro om het digitale platform te vernieuwen en hun programma op te schalen. Het platform komt begin 2023 online. Elf lokale besturen maken in het kader van Plan Samenleven een lokaal actieplan ter bestrijding van straatintimidatie op. Het gaat om Beringen, Antwerpen, Halle, Leuven, Roeselare, Turnhout, Gent, Sint-Niklaas, Mechelen, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en Oostende. Dit gaat over een totaalbudget van 275.000 euro.

In oktober 2022 organiseerde de minister samen met minister Zuhail Demir een rondetafel voor lokale besturen over grensoverschrijdend gedrag in het uitgaansleven. Daar werden goede praktijken gedeeld door Sensoa, het Vlaams expertisecentrum voor alcohol, illegale drugs, psychoactieve medicatie, gokken en gamen (VAD) en lokale besturen zelf. Samen met minister Zuhail Demir wordt bekeken hoe de verdere aanpak zal verlopen.

Wat betreft het creëren van een veilige omgeving aan de Karel de Grote Hogeschool wordt ervoor gezorgd dat evenementen toegankelijk worden door financiering van het project Evenement zoekt m/v/x. De Karel de Grote Hogeschool krijgt daarvoor 68.300 euro. Zij brengen de bestaande drempels voor vrouwen op evenementen in kaart en ontwikkelen instrumenten voor organisatoren zodat zij de toegankelijkheid en veiligheid kunnen verhogen. Dat project loopt tot 31 augustus 2023. De basisstelling van de minister is repressief optreden tegen seksuele intimidatie en seksueel geweld tegen vrouwen. Maar het is zinvol dat organisatoren nadenken over het veiliger maken van hun evenementen.

Çavaria werkt aan het inclusief maken van de werkvloer voor holebi's en transgenderpersonen binnen haar ad-nominatimfinanciering. Zij geven vormingen en trainingen aan sectoren en werkgevers over hoe ze inclusief kunnen zijn en drempels kunnen wegnemen. Ook het Transgender Infopunt geeft tips en goede praktijken. Het beleidsdomein Werk wordt structureel betrokken in de klankbordgroep rond de acties voor lgbtqi+-personen op de werkvloer.

De expertendatabank brengt nieuwe, frisse stemmen in het vizier van media-actoren. Tussen mei 2021 en september 2022 groeide het aantal experts van 400 naar 850. De aangeboden experts zijn ook van diverse ideologische strekkingen. Het aantal gebruikers groeide over de dezelfde periode met 45 procent naar ongeveer 1000.

Gendermechanismen zorgen ervoor dat bepaalde eigenschappen worden geassocieerd met mannen en vrouwen. Vrouwen zijn emotioneel, lief, rustig en sociaal. Mannen zijn leidinggevend, dominant, zelfzeker en stoer. Daardoor zouden mannen zagezegd beter geschikt zijn om carrière te maken en vrouwen om te zorgen voor de kinderen en het huishouden. Die stereotype denkbeelden en de daaraan gekoppelde maatschappelijke verwachtingen zorgen voor de ongelijkheid tussen beide groepen.

De aanvragen van projecten rond het doorbreken van gender- en heteronormativiteit die worden gefinancierd in 2023, werden eind oktober 2022 ingediend. Ze worden momenteel beoordeeld en liggen voor bij de Inspectie Financiën. Van zodra dat gekend is, kan dat worden meegegeven. De projecten die eerder werden gefinancierd en nog doorlopen in 2023 zijn de volgende:

- Paars van Wel Jong: dit zet in op de aanvaarding van holebi's en transgenderpersonen in het onderwijs en de jeugdbeweging. Ze ontvangen daarvoor 50.700 euro en dat loopt tot 31 augustus 2023;
- Alle liefs voor M/V/X van de Gezinsbond waarbij gezinnen waarin een lgbtqi+-kind opgroeit, worden ondersteund. Hiervoor werd 72.000 euro voorzien en dat loopt tot 31 augustus 2023;
- de website Genderklik van RoSa vzw. Deze website sensibiliseert rond gendermechanismen. Dit project krijgt geen aparte financiering, maar is opgenomen als engagement in de structurele subsidie van RoSa;
- Draw for change! van Blue Bird Docs. Dit is een docu-animatieserie die wordt ingezet in het onderwijs. Het budget hiervoor bedraagt 55.000 euro en loopt tot juli 2024.

Rond intersekse zal een brochure worden verspreid. Het is nog niet duidelijk welk budget daar precies naartoe zal gaan. Het informeren rond intersekse zit ook mee

in de opdracht van Çavaria. De vraagstelling van Sam Van Rooy over non-binariteit toont aan dat er nog veel verwarring is. Sommige mensen voelen zich niet thuis in het hokje man of vrouw. Zij identificeren zich als non-binair. Dat is niet hetzelfde als transgenderpersonen. Transgenderpersonen voelen zich niet comfortabel bij het gender meisje of jongen dat hen werd toegewezen bij de geboorte. Ze kiezen er dan al dan niet voor om een medische transitie te volgen, of het gender op hun identiteitskaart te wijzigen. De binaire indeling tussen man en vrouw is vandaag volledig opengebroken. Daardoor wordt deze mensen veel leed bespaard. In de jaren 70, 80 en 90 was het heel moeilijk om uit te komen voor de eigen seksuele identiteit. Dat ging vaak gepaard met pijn en vernedering. Deze thema's zijn voor veel mensen niet evident. Vandaag is de samenleving toleranter en kan iedereen zijn wie hij, zij of die is.

De minister neemt heel wat aanbevelingen uit het VN-verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen mee die relevant zijn voor de Vlaamse beleidsdomeinen. Het gaat onder andere over het treffen van maatregelen om meisjes en vrouwen toe te leiden naar arbeids- en onderwijssectoren waar ze nog ondervertegenwoordigd zijn zoals in de STEM/STEAM en in de digitale sector; het bestrijden van genderstereotypen; het voorzien van opvang van slachtoffers van gendergerelateerd geweld en de juridische, de medische en psychologische bijstand in de Family Justice Centers en opvanglijnen; en het hebben van aandacht voor kwetsbare groepen zoals vrouwen met een handicap.

Over de acties rond handicap antwoordt de minister dat een brede groep mensen met een beperking of een chronische ziekte wordt ondersteund en dat zich niet beperkt tot mensen met fysieke handicap. Hoogsensitieve mensen maken daar ook deel van uit. Er wordt daarvoor structureel samengewerkt met een aantal organisaties zoals GRIP, NOOZO, het Steunpunt voor Inclusie en Onze Nieuwe Toekomst. Het Steunpunt voor Inclusie richt zich op haalbare inclusie binnen onderwijs, vrijetijdsbeleving, sport en werk. Ook lokale besturen kunnen een beroep doen op het steunpunt in het kader van het Plan Samenleven. Onze Nieuwe Toekomst zorgt voor de maatschappelijke participatie van mensen met een verstandelijke beperking. Met de erkenning van NOOZO als officiële advies- en beleidsparticipatieraad van de Vlaamse Regering wordt gezorgd voor de structurele betrokkenheid van mensen met een handicap bij de beleidsontwikkeling in Vlaanderen.

Het project dat samen met de VVSG wordt opgezet over alleenstaanden zal vanaf 2023 binnen verschillende lokale besturen in kaart brengen met welke problemen ze kampen. In een tweede fase worden gerichte oplossingen gezocht en ingevoerd. De uitkomsten van dit project zullen verder worden verspreid naar de andere lokale besturen. Voorlopig staat de invoering van een singlevriendelijk label niet op de planning. De realiteit binnen elk lokaal bestuur is anders, maar de minister sluit niet uit dat naarmate het project vordert, er kan worden bekeken of dat kan worden meegenomen.

Wat betreft de aanpassingen aan het Gelijkekansendecreet laat de minister inderdaad bekijken of het beschermd kenmerk burgerlijke staat kan worden gemoderniseerd. Er bestaan vandaag immers veel samenlevingsvormen zoals bijvoorbeeld singles die samenwonen in co-housing en latrelaties.

De minister heeft geen concrete initiatieven gericht op mediawijsheid bij kinderen en jongeren op het oog. Daarvoor verwijst hij door naar minister Benjamin Dalle. Vanuit de eigen bevoegdheid heeft de minister drie hefboomen om jongeren kritisch om te leren gaan met sociale media. Zo is er actie twee binnen het Plan Samenleven, waarbij een lokaal bestuur een actieplan kan ontwikkelen om negatieve polarisatie, haatspraak en desinformatie te bestrijden. Hierbij kan de focus ook op jongeren worden gelegd. Daarnaast is er het project PolarProf van het Hannah Arendt Instituut, waarbij vormingen zullen worden gegeven rond negatieve

polarisatie en haatspraak. En tot slot is er de projectoproep voor de ondersteuning van lokale besturen in het kader van gewelddadige radicalisering, extremisme en polarisatie. Dertien lokale besturen hebben een lopend project waarvan er acht focussen op polarisatie via desinformatie en haatspraak.

3.5. Plan Samenleven

Op de website www.plansamenleven.be staan alle gegevens opgesomd per actie zoals het concrete bereik, de KPI's, het aantal deelnemende lokale besturen, het budget per actie enzovoort. De populairste acties zijn: oefenkansen Nederlands organiseren, de brug leggen naar onderwijs en het in contact brengen met sport en cultuur en het opleiden in het omstaandersprincipe. De minister kan niet zeggen dat er acties zijn die niet populair zijn. De oproep voor het Plan Samenleven overtrof alle verwachtingen. Ondanks de drempels die waren ingebouwd, dienden er niet minder dan 103 lokale besturen een dossier in. Oorspronkelijk mikte de minister op de 28 gemeenten met meer dan 7500 inwoners met niet-EU15-roots. Het gevolg daarvan is dat van de negentien acties waarop men kon intekenen, maar liefst dertien de vooropgestelde KPI's voor 2025 al bereikten.

Er zijn al lokale besturen die vragen hoe ze kunnen instappen in 2023. De minister is zelf ook voorstander om het plan uit te breiden. Daarom werden er bij de begrotingsopmaak van 2023 extra middelen voorzien. In 2022 was er 14 miljoen euro ter beschikking voor de oproep, in 2023 zal dat 16 miljoen euro zijn. In 2022 was er 10 miljoen euro voorzien in de begroting voor de projectoproep Plan Samenleven. Uiteindelijk werd voor ongeveer 4 miljoen euro extra ingediend. Gelet op het succes en het belang van het Plan Samenleven maakte de minister binnen de eigen kredieten 4 miljoen euro extra vrij om alle aanvragen te kunnen financieren. In 2023 maakt de minister nog eens 6 miljoen euro extra vrij.

Wat betreft de middelen moet men bij de eerste aanvraag van de subsidie een dossier opmaken waarbij men aangeeft op welke acties wordt ingezet en welke KPI men wenst te bereiken. Die KPI wordt jaarlijks geëvalueerd om te onderzoeken of een voortzetting van het project en een uitbetaling van het saldo te verantwoorden zijn. Op het einde van de volledige projectperiode gebeurt de financiële controle via de BBC. Dat is een nieuwe manier van werken, waarbij er financiële consequenties zijn als men de doelstelling niet bereikt.

Lokale besturen kiezen zelf de acties die ze voor 50 procent willen ondersteunen en cofinancieren. Dat maakt dat hier binnen de lokale besturen heel goed over is nagedacht. Qua ondersteuning financiert Vlaanderen dus de helft van de te behalen KPI's. Ook inhoudelijk is er ondersteuning door de agentschappen integratie en inburgering, Inter, de VVSG en nog een resem expertiseorganisaties die terug te vinden zijn op de website www.plansamenleven.be. Daarnaast zijn er ook twaalf mentorbesturen die een peter-/meterschap opnemen om de andere lokale besturen te ondersteunen.

De minister zegt de planlast tot een minimum te hebben beperkt door een projectoproep uit te schrijven voor negentien acties en door daarbinnen te beperken tot het aantal KPI's die men wil bereiken. Uitgerekend over de vermindering van de planlast, kreeg men al bedankingen.

3.6. Algemene vragen

2023 is het voorbereidende jaar van het voorzitterschap van de Europese Unie, waarin alles concreet vorm zal krijgen. De minister wil een internationaal congres rond Inburgering en rond Samenleven organiseren, om zo als eerste op Europees niveau de ministers bevoegd voor Inburgering en Integratie samen te brengen om van elkaar te leren. De bedoeling is om in 2024 een zo stevig mogelijk programma

te kunnen presenteren, waarbij de rol van Vlaanderen sterk uit de verf moet komen.

Op de vraag van Sam Van Rooy over de extra middelen die in 2023 gaan naar Integratie en Inburgering, antwoordt de minister dat meer dan de helft van die 14,5 miljoen euro voortvloeit uit de indexering en de toekenning van de VIA-middelen. Vervolgens is er ook nog 4 miljoen euro extra voor het Plan Samenleven vanwege het grote succes in de eerste ronde. Nu al zijn andere lokale besturen vragende partij om mee in te stappen. De minister wil dat succes honoreren. Het Plan Samenleven reduceren tot enkel etnisch-culturele minderheden klopt niet. Denk maar aan het omstaandersprincipe, holebi's, oudere werknemers, vrouwen en personen met een handicap. Het is dus een breed plan waarin aspecten zitten waar ook autochtone Vlamingen belang bij hebben. Tot slot zijn er nog voor 1,5 miljoen euro recurrente relancemiddelen toegekend voor de digitalisering. Het is de ambitie van de minister om de middelen af te bouwen. Dat is voorzien in 2024. Van zodra de digitalisering op kruissnelheid is, kan er worden afgebouwd. Daarnaast zal een deel van de middelen komen van bijdragen van mensen die gebruikmaken van een inburgeringstraject.

De minister beaamt dat versnippering zo beperkt mogelijk moet worden gehouden. In het Plan Samenleven worden bijvoorbeeld al de integratie- en gelijkekansenmiddelen voor projecten gepoold. Daarnaast is er samenwerking nodig tussen verschillende actoren. Een samenwerkingsovereenkomst draagt bij tot goede afspraken. Door de snelle veranderingen en evoluties is het een permanente opdracht om deze samenwerkingsakkoorden steeds weer bij te stellen. Zo is er de samenwerkingsovereenkomst tussen ABB en agentschappen integratie en inburgering, tussen de agentschappen integratie en inburgering en VDAB, tussen AgII en de VVSG en tussen AgII en de lokale besturen. Hoe de dienstverlening zo goed mogelijk kan worden gewaarborgd, moet daarbij steeds het uitgangspunt zijn.

4. Replieken van de commissieleden

Na het schriftelijke antwoord op de vraag naar de functie van een diversiteitsambtenaar te hebben gelezen, is *Sam Van Rooy* ervan overtuigd dat die functie kan worden afgeschaft.

Daarnaast zegt de spreker fundamenteel van mening te verschillen met de minister wat betreft de gelijkwaardigheid van de erkende levensbeschouwingen. De islam is niet gelijkwaardig aan andere religies omdat het als enige religie de doodstraf zet op afvalligheid.

Over het breed maatschappelijk debat over non-binariteit vraagt de spreker of de minister bereid is om erover te waken dat minderjarigen die zeggen dat ze zich niet thuis voelen in hun biologische geslacht niet op jonge leeftijd zouden overgaan tot een geslachtsoperatie. Er moet respect zijn voor het gevoel dat mensen hebben zonder de gevaren van een geslachtsoperatie uit het oog te verliezen.

De kostprijs van inburgering hangt samen met de instroom van vreemdelingen, de gevraagde retributie voor een inburgeringstraject en de mate van digitalisering. Digitalisering kan kostenreducerend werken, al is het de vraag hoe ver de minister daarin wil gaan. Vindt de minister het goed dat alles digitaal verloopt, inclusief de examens? Zal dat niet ten koste gaan van de kwaliteit van het inburgeringstraject?

Kunnen experts die kunnen worden gerekend tot het gedachtegoed van het Vlaams Belang worden toegevoegd aan de expertendatabank? Is die databank louter opgesteld op basis van aanmeldingen? De spreker vermoedt dat er proactief op zoek is gegaan naar bepaalde experts, maar niet naar experts die het gedachtegoed van de spreker delen.

De spreker brengt het project in de Karel de Grote Hogeschool in verband met het fenomeen van safe spaces. Gaat het hier louter om tools die de fysieke veiligheid van vrouwen moeten garanderen op evenementen? Of gaat het om het zich afscheiden van kritiek die niet politiek correct zou zijn?

Wat betreft de online integriteit van kinderen en jongeren verwees de minister naar minister Benjamin Dalle. Daarnaast had de minister het over desinformatie, haatspraak en polarisering. De spreker is teleurgesteld dat het niet gaat over de fysieke veiligheid van tieners en jongeren die via sociale media kunnen worden gelokt door mensen met slechte bedoelingen. Zit dat daar ook in vervat?

De spreker suggereert om het internationale congres over Inburgering in Deurne-Zuid te organiseren.

Maaïke De Vreese vraagt of de minister aan de slag zal gaan met de mogelijkheden rond inburgering in het thuisland. Hoe zullen steden en gemeenten voor de proefprojecten worden geselecteerd? Is er al een timing? Gaat het om digitale lessen Nederlands en maatschappelijke oriëntatie? In het geval van gezinshereniging kan dat niet worden verplicht. Maar dit kan zeker interessant zijn in het kader van arbeidsmigratie. De spreker roept op om dit samen met minister van Werk Jo Brouns te bekijken.

5. Aanvullende antwoorden van de minister

Minister *Bart Somers* herhaalt het verschil tussen transgenderpersonen en non-binaire mensen. De minister is het eens met Sam Van Rooy dat men voorzichtig moet zijn met jonge kinderen die een geslachtsverandering willen ondergaan. Iemand in de puberteit twijfelt aan vele zaken. De minister van Gelijke Kansen werkt aan de maatschappelijke beeldvorming rond de mogelijkheid van mensen om zelf de identiteit, de seksuele geaardheid en de genderidentiteit te kunnen bepalen. Dat moet ook worden geaccepteerd. Daarnaast wordt gezorgd voor het voldoende informeren. De minister moet ervoor zorgen dat vormen van emotionele afkeer en neigingen tot discriminatie achterwege blijven. Wanneer het om het betrokken individu gaat, valt dit buiten de scope van de bevoegdheden van de minister. De artsen en psychologen leren in hun opleiding daarmee om te gaan en dat wordt gemonitord. In de afgelopen twintig jaar hebben 3000 mensen een fysieke transitie ondergaan. Daarvan hadden drie mensen nadien spijt. De vraag kan worden gesteld of die spijt niet samenhangt met andere belangrijke gebeurtenissen in het leven. De minister denkt niet dat er vandaag op een ondoordachte en impulsieve manier te werk wordt gegaan, maar dat het op een wetenschappelijke manier wordt begeleid. Al geeft de minister mee geen deskundige ter zake te zijn.

De minister kondigt aan een proeftuin te organiseren over het digitaliseren van het inburgeringstraject. In Nederland wordt dat al toegepast. Er zijn al contacten met geïnteresseerde steden en gemeenten want zij hebben snel zicht op wie er bijvoorbeeld via huwelijksmigratie of gezinshereniging naar Vlaanderen wil komen. In eerste instantie gaat het om digitale lessen maatschappelijk oriëntatie en om een vrijwillig aanbod waarvan gemeenten kunnen gebruikmaken. Tegelijk is de minister van mening dat niet het hele traject vanop afstand en dus digitaal kan worden aangeboden. Zo moet er bijvoorbeeld zekerheid zijn dat de examens correct verlopen. Daarnaast is het onmogelijk om het buddytraject vanop afstand te organiseren. Ook de doorverwijzing naar VDAB zal niet lukken. Maar er is toch een belangrijk deel van het inburgeringstraject dat in het land van herkomst kan gebeuren. Dat heeft twee voordelen. Op het moment dat die persoon naar Vlaanderen komt, kent die al Nederlands, kent die de samenleving waarin die belandt en is die onmiddellijk beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Daarnaast gaat het mensen doen nadenken over de keuze om al dan niet naar Vlaanderen te komen, want die zullen te horen krijgen welke waarden en normen zij moeten aanvaarden bijvoorbeeld op

het vlak van gelijkheid tussen vrouwen en mannen en rechten van holebi's. Die proefprojecten zullen worden geëvalueerd en dan kan er worden gekeken of dit in een volgende legislatuur kan worden uitgerold. Er is nog geen lijst van steden en gemeenten die zouden meewerken aan de proeftuin, al gaven er al twee gemeenten aan interesse te hebben.

Naast minister Jo Brouns is de betrokkenheid van de minister van Onderwijs Ben Weyts ook nodig in het kader van NT2. Wat betreft arbeidsmigratie is de tijd tussen de kennis dat een persoon hier zal komen werken en het moment dat die effectief hier is heel beperkt, en dat zorgt voor uitdagingen. De minister zegt weinig taboes te hebben en dit te zullen bekijken. Het inburgeringsbeleid is een emancipatietraject waarin de betrokkenen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. De minister streeft naar een inburgeringsbeleid dat een voorbeeld kan zijn voor Europa.

Niemand is verplicht om de expertendatabank te gebruiken en iedereen kan zich aanmelden. De minister heeft nochtans het gevoel dat ook mensen die ideologisch op de lijn van Vlaams Belang zitten in het algemeen voldoende vertegenwoordigd zijn in de media. Die experts zijn ook welkom om zich aan te melden. De expertendatabank kwam er naar aanleiding van de vaststelling dat er te weinig vrouwelijke experts in beeld kwamen. Elke Jeurissen nam daarvoor het initiatief omdat ze zich ergerde aan het feit dat men zagezegd geen vrouwelijke experts vond. Na een oproep via sociale media vond zij in een mum van tijd 200 vrouwelijke experts. De expertendatabank is daarvan het vervolg. In het begin is men inderdaad proactief op zoek gegaan naar experts in allerlei domeinen om een voldoende groot palet van mensen te kunnen aanbieden. Maar daarnaast kan men zichzelf ook aanmelden. Deze databank wordt niet beheerd vanuit de Vlaamse administratie, het is een afzonderlijk project.

Wat de vraag over veiligheid betreft, bevestigt de minister dat het over fysieke veiligheid gaat. Programma's die jongeren online beschermen tegen mensen met slechte bedoelingen vallen buiten de bevoegdheden van de minister. Dat valt eerder onder de bevoegdheden Onderwijs en Jeugd. Ministers Ben Weyts en Benjamin Dalle zijn bezig met programma's daarover. Tegelijk vindt de minister dat men jongeren moet wapenen tegen dergelijke zaken.

III. Hr en Vlaamse Audit

1. Toelichting door minister Bart Somers

Wat betreft de human resources van de Vlaamse overheid blijft men het beleid moderniseren om zich aan te passen aan de snel veranderende arbeidsmarkt. De minister wil in dit kader twee zaken belichten: de grote werven voor de arbeidsvoorwaarden die men het personeel kan aanbieden en de acties om de juiste mensen op de juiste plaats te krijgen.

1.1. Arbeidsvoorwaarden voor alle personeelsleden

Om een aantrekkelijke werkgever te blijven, moeten de arbeidsvoorwaarden verder worden gemoderniseerd. Hiervoor werkt men op twee werven die het voorwerp uitmaken van onderhandelingen met de sociale partners.

Ten eerste wordt er onderhandeld over het vijfsporenbeleid om de arbeidsvoorwaarden die gelden voor contractuele en statutaire personeelsleden te harmoniseren. De vijf sporen hebben betrekking op de rechtspositie, het loopbaan- en beloningsbeleid, ziekteregeling en re-integratie, pensioen en uitstroom. In 2023 wordt de implementatie van deze beleidsvoorstellen voorbereid en krijgt het

Agentschap Overheidspersoneel (AgO) de opdracht om de nodige aanpassingen in regelgeving, processen en dienstverlening uit te werken.

Ten tweede werden de onderhandelingen opgestart met de vakbonden over het eerste sectorale akkoord voor de diensten van de Vlaamse overheid in deze regeerperiode. De Vlaamse Regering doet daarbij een extra inspanning zodat vanaf 2023 bijna 30 miljoen euro vrijkomt voor de personeelsleden, of gemiddeld 1000 euro per persoon. Na afloop van de onderhandelingen wordt werk gemaakt van de implementatie van dit akkoord, hetgeen ook implicaties zal hebben voor het beloningsbeleid.

1.2. De juiste persoon op de juiste plaats

Naast de grote werven voor het hr-beleid wordt ook verder ingezet op concrete hr-acties voor de korte termijn. Het gaat dan voornamelijk over acties om de juiste persoon op de juiste plaats te krijgen. Men wil de juiste mensen aantrekken, namelijk mensen met de juiste competenties en motivatie, ook op lange termijn.

In 2023 zal onder andere worden onderzocht hoe de huidige EVC-procedure kan worden vereenvoudigd. Op die manier kan men zowel mensen aantrekken die competenties via een diploma hebben verworven als personen die deze op een andere manier hebben verworven. Tevens zal men een selectie-instrument laten implementeren dat de inzetbaarheid van kandidaten op de langere termijn meet. Het is verder de bedoeling om de communicatie over de Vlaamse overheid als werkgever aan te passen op basis van een onderzoek naar de externe perceptie over de aantrekkelijkheid van de Vlaamse overheid. Men zal ook de interne dienstverlening rond leiderschap uitbreiden. Tot slot gaat men aan de slag met de resultaten van de nulmeting discriminatie die via correspondentietesten bij de Vlaamse overheid als werkgever in 2022 is uitgevoerd door de Vrije Universiteit Brussel.

In 2023 zal de Vlaamse Regering op voordracht van de minister een nieuwe diversiteitsambtenaar aanstellen. De selectieprocedure loopt intussen. Vanaf 2023 zullen alle personeelsleden van de Vlaamse overheid een fiets kunnen leasen. De Vlaamse overheid kiest daarmee resoluut voor duurzame en gezonde mobiliteit.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Tussenkost van Tom Ongena

Voor *Tom Ongena* is de groep van langdurig zieken een groot en nog steeds groeiend probleem. Vandaag zijn er meer dan een half miljoen mensen langdurig ziek thuis. Dat is meer dan dat er werkzoekenden zijn. Er worden al heel wat initiatieven genomen om die mensen terug te activeren. Ook bij de Vlaamse overheid zullen er langdurig zieken zijn. Plant de minister maatregelen om de re-integratie van die mensen mogelijk te maken? Kijkt de minister daarvoor ook naar de maatregelen die daarvoor op het federale niveau worden genomen?

2.2. Tussenkost van Kris Van Dijck

Kris Van Dijck vraagt of er een zicht is op de knelpuntberoepen bij de Vlaamse overheid.

2.3. Tussenkost van Kurt De Loor

Kurt De Loor verwijst naar de uitspraak van de minister dat de administratie in 2022 een onderzoek voerde naar de externe perceptie over de Vlaamse overheid als werkgever, meer specifiek naar de aantrekkelijkheid van de Vlaamse overheid

als werkgever. Kan de minister de conclusies van het onderzoek toelichten en verduidelijken welke punten zullen worden omgezet?

Het is bekend dat de Vlaamse Regering het voornemen heeft om af te stappen van de benoeming en verder wil evolueren naar één juridische vorm van tewerkstelling, namelijk deze op basis van een arbeidsovereenkomst. Het afgelopen jaar kwam meermaals ter sprake dat er een vertrouwensbreuk is tussen de syndicale organisaties en de Vlaamse Regering. De vakbonden verlieten ook al meermaals de onderhandelingsstafel uit protest tegen de manier waarop wordt omgegaan met overheids personeel. Kan de minister de huidige stand van zaken in de onderhandelingen meedelen? Hoe is het contact met de vakorganisaties inmiddels? Heeft de minister zicht op een onderhandeld akkoord?

De Vlaamse overheid formuleerde ambitieuze streefcijfers voor het personeelsbestand: 10 procent voor mensen van buitenlandse herkomst, 3 procent voor medewerkers met een handicap of chronische ziekte en 40 procent voor vrouwen in zowel top- als middenkader. Die streefcijfers worden niet gehaald. Voor sommige groepen zoals medewerkers met een handicap of chronische ziekte en vrouwen in topkader zijn de cijfers nog lang niet goed. Desondanks staan er weinig concrete initiatieven in de begrotingsdocumenten om die doelstellingen alsnog te halen. Betekent dit dat de minister de streefcijfers loslaat? Welke initiatieven plant de minister? Wat zijn de meest recente gegevens waarover AgO beschikt en wanneer worden de cijfers geüpdatet?

Er wordt 528.000 euro voorzien voor de betaling van de loonkost voor studentenjobs en stage- en werkervaringsplaatsen voor personen uit kansengroepen. Hoe wordt dat bedrag opgesplitst?

Het valt de spreker op dat de uitvoering van het vijfsporenbeleid en de contractualisering leidt tot een aanzienlijke bijkomende kost.

In 2023 wordt 184.000 euro ingeschreven als personeelsbesparing. Wordt eenzelfde besparing doorgevoerd bij de externe consultants en adviseurs?

Vooruit staat voor een sterke overheid die zelf over de nodige expertise beschikt om essentiële overheidstaken, zoals het hr-beleid, uit te voeren. Het is dan ook niet logisch dat AgO moet besparen op personeel, maar dat de externe opdrachten ongewijzigd blijven.

2.4. Tussenkomst van Paul Van Miert

Paul Van Miert wijst op de stijging van de kredieten van hr. Die gaan van 57 miljoen euro naar 106,5 miljoen euro. Kan de minister dit toelichten?

Kan de minister inschatten hoeveel extra werk Audit Vlaanderen zal hebben met de invoering van de klokkenluidersregeling?

Over de invoering van een nieuw beloningsbeleid had de spreker graag een stand van zaken gekregen over de onderhandelingen met de vakbonden. Wanneer denkt de minister dat dit kan worden afgerond?

3. Antwoorden van de minister

Wat betreft de vragen over de lopende onderhandelingen met de vakorganisaties antwoordt de *minister* dat deze Vlaamse Regering de ambitie heeft om de Vlaamse overheid te moderniseren via een vijfsporenbeleid: rechtspositie, loopbaan- en beloningsbeleid, ziekteregeling en re-integratie, uitstroom en pensioen. De informele gesprekken met de vakorganisaties hierover zijn lopende. Daarnaast onderhandelt

de minister ook met de vakorganisaties over het eerste sectorale akkoord voor de Vlaamse overheid in deze regeerperiode. Sinds september 2022 is er een wekelijks overleg met de vakorganisaties, waar beide dossiers parallel worden besproken, namelijk de ene week het sectorale akkoord en de andere week het vijfsporenbeleid. Deze gesprekken worden geleid door een onderhandelaar. De wekelijkse samenkomsten komen bovenop de formele maandelijkse samenkomst met de vakorganisaties binnen het Sectorcomité XVIII en het Hoog Overlegcomité. Concluderend bevestigt de minister dat er constructieve gesprekken zijn met de vakorganisaties om tot een vergelijk te komen over de verschillende punten. Zo wordt het vertrouwen weer opgebouwd. Er worden stappen vooruit gezet, maar de minister zal het vel van de beer hier niet verkopen voor hij geschoten is.

Over het welzijnsbeleid zegt de minister eerst en vooral in te zetten op het preventief welzijnsbeleid om te voorkomen dat personeelsleden ziek worden. Binnen de Vlaamse overheid worden al diverse inspanningen geleverd. Zo voorziet men verschillende tools om ziekteverzuim en stress op de werkvloer terug te dringen, bijvoorbeeld via veerkrachtcoaches, een dashboard welzijn, een welzijnskompass en een masterclass welzijn voor hr-professionals.

Wat betreft re-integratie na afwezigheid wegens ziekte, geeft de minister mee dat bij de Vlaamse overheid er al lang terugkeercoaches actief zijn. In eerste instantie werken zij via informele re-integratietrajecten. Binnen deze trajecten zoeken ze samen met het personeelslid naar een oplossing om het werk te hervatten. Het gaat hier om het houden van contacten met het desbetreffende personeelslid, job-coaching, informeel overleg met de arbeidsarts of sociale dienst, intensieve begeleiding, het aanpassen van de functie of zelfs het inschakelen van professionele hulp, zoals van een psycholoog. De terugkeercoaches worden centraal ondersteund met tools, opleidingsmodules, mentoring en netwerkmomenten. In tweede instantie bestaan er ook formele re-integratietrajecten binnen de Vlaamse overheid, waarbij op basis van een onderzoek en een beslissing van de arbeidsarts een voorstel wordt gedaan om het werk te hervatten binnen een eventueel tijdelijk aangepaste of andere functie. Om het bestaande beleid nog te versterken en te stroomlijnen, zal de administratie een omzendbrief re-integratie uitwerken. Dit maakt deel uit van het vijfsporenbeleid en zal toelaten om het re-integratietraject sneller en effectiever te laten verlopen.

In 2021 en 2022 wordt ongeveer de helft van de 528.000 euro aangewend voor de loonkosten voor studentenjobs en de andere helft voor de loonkosten voor stage- en werkervaringsplaatsen.

Op de vraag over de personeelsbesparing antwoordt de minister dat de Vlaamse Regering van bij de start van de regeerperiode een besparingsdoelstelling vastlegde. Het gaat enerzijds om een personeelsbesparing in aantal personeelsleden. Anderzijds gaat het om een budgettaire besparing op de personeelskredieten en de apparaatskredieten, waar ook consultancy op wordt aangerekend. Het is de leidend ambtenaar die beslist hoe de entiteit de personeelsbesparing realiseert.

Als bijkomende capaciteit noodzakelijk blijkt, kan de Vlaamse Regering dossier per dossier gericht investeren. Dat wordt ook gedaan, bijvoorbeeld via 250 vte's extra bij het Agentschap Justitie en Handhaving of het extra personeel voor het Agentschap Zorg en Gezondheid tijdens de coronapandemie. Begin september 2022 werd binnen de Vlaamse Regering afgesproken dat dergelijke uitzonderingen op de personeelsbesparingen kunnen worden toegestaan indien er budgettair wordt gecompenseerd op werkingskredieten, zodat er personeel kan worden ingezet in de plaats van externe capaciteit. De inzet van intern personeel en externe consultants hebben een andere finaliteit. Het is dus niet zo dat deze altijd één op één inwisselbaar zijn.

In de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering van 25 oktober 2022 gaf de minister al mee op korte termijn een dergelijk dossier voor te leggen aan de Vlaamse Regering, waarbij de minister de toelating geeft aan Audit Vlaanderen om twee extra personeelsleden aan te werven specifiek voor forensische audits. Audit Vlaanderen zal een belangrijke rol vervullen in de nieuwe klokkenluidersregeling. Dat zal op zijn minst een tijdelijke impact hebben op het aantal forensische meldingen. Men is daarop voorbereid met het dossier voor extra capaciteit.

4. Replieken van de commissieleden

Kurt De Loor stelt vast dat het streefcijfer voor personen met een handicap of een chronische ziekte nog steeds niet wordt gehaald, evenals het streefcijfer voor vrouwen in topfuncties. Er moet zeker meer worden ingezet om die streefcijfers te halen, want er is zelfs een daling van 2 procent in vergelijking met 2021 wat betreft het aantal vrouwen in topfuncties.

Voor personen met een buitenlandse herkomst zit men boven het streefcijfer, maar dat komt door de aanpassing van de definitie. De spreker vindt dat het personeelsbestand een afspiegeling moet zijn van de samenleving.

5. Aanvullende antwoorden van de minister

De *minister* wijst erop dat wanneer men spreekt over topfuncties het om een beperkte groep mensen gaat. Toch deelt de minister de bezorgdheid van Kurt De Loor. In het middenmanagement doet men het goed, maar er is nog werk aan de winkel binnen het topmanagement.

Voor personen met een handicap en personen met een chronische ziekte is er een stijging naar 2,5 procent. Maar daar speelt een heel specifieke context. Personen met een handicap of een chronische ziekte zijn namelijk niet verplicht om dit te vermelden. Sommigen willen dat niet melden omwille van de privacy of omdat men niet wenst dat dat wordt geregistreerd. Dat bemoeilijkt uiteraard die meting.

IV. Indicatieve stemming

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 (bevoegdheden Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid, Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering, Hr-beleid en Audit Vlaamse Overheid van minister Bart Somers) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

Kris VAN DIJCK,
voorzitter

Paul VAN MIERT
Katrien PARTYKA,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ABB	Agentschap Binnenlands Bestuur
AgII	Agentschap Integratie en Inburgering
AgO	Agentschap Overheidspersoneel
AMIF	Asylum, Migration and Integration Fund
BBC	beleids- en beheerscyclus
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
bon	Brussels Onthaalbureau voor Inburgering
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
EMB	Executief van de Moslims van België
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU15	Europese Unie 15 lidstaten (tot 1 mei 2004)
EVC	elders verworven competentie/eerder verworven competentie/erkenning van verworven competenties
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
GRIP	Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap
hr	human resources
KPI	key performance indicator, kritieke prestatie-indicator
LEKP	Lokaal Energie- en Klimaatpact
Igbtqi+	lesbian, gay, bisexual, transgender, queer, intersex, plus
LIVC	lokale integrale veiligheidscel
LIVC R	lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme
NOOZO	Niets Over Ons Zonder Ons
NT2	Nederlands als tweede taal
OCAD	Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RoSa	Rol en Samenleving
STEAM	Science, Technology, Engineering, Art en Mathematics
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VMRI	Vlaams Mensenrechteninstituut
VN	Verenigde Naties
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten